

**НАРЕДБА № Н-1 от 9.01.2014 г. за регистрация,
първоначално определяне, поддържане на летателната
годност, експлоатация на свръхлеки въздухоплавателни
средства, обучение и издаване на свидетелства за
правоспособност на пилотите и контрола върху тях и
въздушните спортове
(Загл. доп. – ДВ, бр. 100 от 2021 г.)**

Издадена от министъра на транспорта, информационните технологии и съобщенията, обн., ДВ, бр. 7 от 24.01.2014 г., изм., бр. 40 от 15.05.2018 г., изм. и доп., бр. 53 от 26.06.2018 г., доп., бр. 55 от 12.07.2019 г., изм., бр. 12 от 11.02.2020 г., в сила от 1.02.2020 г., изм. и доп., бр. 100 от 30.11.2021 г.

**Глава първа
ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ**

Чл. 1. С тази наредба се определят условията и редът за:

1. издаване на удостоверения на лица за извършване на дейности по чл. 119е от Закона за гражданското въздухоплаване;
2. вписване и отписване на свръхлеки въздухоплавателни средства (СлВС) в регистъра на гражданските въздухоплавателни средства на Република България и за определяне и нанасяне на национални и регистрационни знаци върху СлВС;
3. първоначално определяне, поддържане на постоянна летателна годност и експлоатация на СлВС;
4. обучение и издаване на свидетелства за правоспособност на пилоти на СлВС.

Чл. 2. (1) (Изм. – ДВ, бр. 100 от 2021 г.) "Свръхлеки въздухоплавателни средства" (СлВС) са въздухоплавателни средства по букви "д", "е" и "и" от т. 1 на Приложение I към Регламент (ЕО) 2018/1139 на Европейския парламент и на Съвета от 4 юли 2018 г. относно общи правила в областта на гражданското въздухоплаване и за създаването на Агенция за авиационна безопасност на Европейския съюз и за изменение на регламенти (ЕО) № 2111/2005, (ЕО) № 1008/2008, (ЕС) № 996/2010, (ЕС) № 376/2014 и на директиви 2014/30/ЕС и 2014/53/ЕС на Европейския парламент и на Съвета и за отмяна на регламенти (ЕО) № 552/2004 и (ЕО) № 216/2008 на Европейския парламент и на Съвета и Регламент (ЕИО) № 3922/91 на Съвета (Регламент (ЕС) 2018/1139).

(2) Свръхлеките въздухоплавателни средства с двигатели, които използват за излитане и кацане помощни устройства, като колесници, колички, колела, плазове, поплавъци и др., са следните класове:

1. самолети, управляеми по трите оси ("three axis") – клас (А);
2. самолети с гъвкаво крило ("flex wings"), управляеми чрез изместване на центъра на тежестта ("weight shift") – клас (МНГ);
3. хеликоптери – клас (Н);
4. автожири – клас (G);
5. моторни парапланери, излитащи чрез помощни устройства – клас (PPG);
6. (нова – ДВ, бр. 100 от 2021 г.) планери – клас (S).

Глава втора

УСЛОВИЯ И РЕД ЗА ИЗДАВАНЕ НА УДОСТОВЕРЕНИЯ НА ЛИЦА ПО ЧЛ. 119Е ОТ ЗАКОНА ЗА ГРАЖДАНСКОТО ВЪЗДУХОПЛАВАНЕ

Раздел I

Издаване на удостоверения на оправомощени лица по чл. 119е от Закона за гражданското въздухоплаване

Чл. 3. С тази глава се определят:

1. условията и редът за издаване на удостоверение на лица за обучение на персонала и/или контрол на дейностите, осъществявани със СлВС;
2. условията за доказване на съответствие с изискванията за издаване на удостоверенията по т. 1;
3. условията и редът за извършване на дейностите, за които лицата притежават удостоверение.

Чл. 4. Удостоверението за провеждане на обучение или контрол на дейностите, извършвани със СлВС, удостоверява, че лицето отговаря на изискванията на Закона за гражданското въздухоплаване и тази наредба.

Чл. 5. (1) Главният директор на Главна дирекция "Гражданска въздухоплавателна администрация" (ГД "ГВА") или оправомощено от него длъжностно лице издава удостоверение за:

1. провеждане на обучение за придобиване и поддържане на квалификация на пилоти на СлВС, както и за издаване на удостоверение за завършено обучение;
2. контрол на пилоти, изпълняващи полети с нетърговска цел със СлВС;
3. провеждане на обучение за придобиване и поддържане на квалификация на лицата, извършващи обучение на пилоти на СлВС, както и за издаване на удостоверение за завършено обучение;
4. контрол на лицата, извършващи обучение на пилоти на СлВС, с които се извършват полети с нетърговска цел;
5. контрол по поддържането на летателна годност на СлВС, с които се извършват полети с нетърговска цел, и за издаване на удостоверения за преглед на летателната годност;
6. контрол на лицата, извършващи техническо обслужване на СлВС, с които се извършват полети с нетърговска цел;
7. провеждане на обучение за придобиване и поддържане на квалификация на лицата, извършващи техническо обслужване на СлВС, както и за издаване на удостоверение за завършено обучение;
8. контрол на лицата, извършващи обучение на персонал за техническо обслужване на СлВС, с които се извършват полети с нетърговска цел;
9. провеждане на обучение за придобиване и поддържане на квалификация на лицата, извършващи обучение на персонал за техническо обслужване на СлВС, с които се извършват полети с нетърговска цел, както и за издаване на удостоверение за завършено обучение;
10. (доп. – ДВ, бр. 100 от 2021 г.) провеждане на обучение на лицата, упражняващи въздушни спортове, а в случай на парашутизъм – удостоверението се издава при спазване на изискванията на приложение VIII, подчаст "Д", раздел 3, SPO.SPEC.PAR.100, SPO.SPEC.PAR.105 и

SPO.SPEC.PAR.110 от Регламент (ЕС) 965/2012 на Комисията от 5 октомври 2012 г. за определяне на технически изисквания и административни процедури във връзка с въздушните операции в съответствие с Регламент (ЕО) № 216/2008 на Европейския парламент и на Съвета (Регламент (ЕС) 965/2012);

11. (доп. – ДВ, бр. 100 от 2021 г.) контрол на лицата, упражняващи въздушни спортове, а в случай на парашутизъм – удостоверението се издава при спазване на изискванията, заложи в приложение VIII, подчаст "Д", раздел 3, SPO.SPEC.PAR.100, SPO.SPEC.PAR.105 и SPO.SPEC.PAR.110 от Регламент № 965/2012;

12. (доп. – ДВ, бр. 100 от 2021 г.) одобряване и контрол на лицата, извършващи обучение на лица, практикуващи въздушни спортове, а в случай на парашутизъм – удостоверението се издава при спазване на изискванията, заложи в приложение VIII, подчаст "Д", раздел 3, SPO.SPEC.PAR.100, SPO.SPEC.PAR.105 и SPO.SPEC.PAR.110 от Регламент № 965/2012;

(2) Удостоверение се издава за всяка от дейностите по ал. 1.

Чл. 6. (1) Издаването, изменението, ограничаването, спирането и прекратяването на правата, произтичащи от удостоверението по чл. 5, се извършва от главния директор на ГД "ГВА" или оправомощено от него длъжностно лице.

(2) Главна дирекция "Гражданска въздухоплавателна администрация" осъществява контрол спрямо лицата, на които са издадени удостоверения по чл. 5.

Чл. 7. (1) Главна дирекция "Гражданска въздухоплавателна администрация" поддържа регистър на лицата, на които е издадено удостоверение по тази наредба, който съдържа данни за:

1. наименование на лицето, адрес и правноорганизационна форма;
2. дата на издаване на удостоверението;
3. дейности, които лицето е оправомощено да извършва;
4. списък и информация за контакт с лицата от ръководния персонал.

(2) Главна дирекция "Гражданска въздухоплавателна администрация" води служебни дела за лицата, на които е издадено удостоверение по чл. 5. В служебните дела се съхранява информация за издаването и измененията в удостоверенията, както и документите, издадени при упражнявания контрол.

(3) Условията и редът за воденето на регистъра се определят със заповед на главния директор на ГД "ГВА" или оправомощено от него длъжностно лице.

Раздел II

Изисквания за издаване на удостоверение за организиране на обучение на персонала и/или контрол на дейностите, осъществявани със свръхлеки въздухоплавателни средства

Чл. 8. Главният директор на Главна дирекция "Гражданска въздухоплавателна администрация" или оправомощено от него длъжностно лице издава удостоверение за провеждане на обучение на персонала или контрол на дейностите, осъществявани със СлВС, когато кандидатът отговаря на следните изисквания:

1. регистриран е по Търговския закон или като търговец по законодателството на държава – членка на Европейския съюз, или на друга държава – страна по Споразумението за Европейското икономическо пространство, по Закона за юридическите лица с нестопанска цел или е юридическо лице с нестопанска цел по законодателството на държава – членка на Европейския съюз;

2. представил е ръководство за дейността, одобрено от главния директор на ГД "ГВА";
3. представил е списък на ръководния персонал, одобрен от главния директор на ГД "ГВА";
4. разполага с персонал с квалификация и опит, необходими за извършване на дейността, за която кандидатства;
5. (изм. – ДВ, бр. 100 от 2021 г.) представил е описание на система за качество и е посочил ръководител по качеството, одобрени от главния директор на ГД "ГВА" или оправомощено от него лице.

Чл. 9. (1) Лицето, притежаващо удостоверение по чл. 5, разполага с достатъчно персонал за ръководене, планиране, извършване, удостоверяване и контрол на дейностите, за които е получило удостоверение.

(2) Ръководният персонал на кандидата притежава квалификация за извършване на дейността, за която кандидатства, професионален опит и стаж, както следва:

1. за дейностите по чл. 5, ал. 1, т. 1 и 2:

- а) квалификация – полетен проверяващ flight examiner (FE(M));
- б) опит – най-малко 3 години като полетен инструктор – flight instructor (FI)/полетен проверяващ – flight examiner (FE);

2. за дейностите по чл. 5, ал. 1, т. 3 и 4 :

- а) квалификация – полетен инструктор – проверяващ (FIE(M));
- б) опит – най-малко 5 години като полетен инструктор (FI);

3. за дейностите по чл. 5, ал. 1, т. 5 и 6: опит – най-малко 5 години в поддържане на летателната годност;

4. за дейностите по чл. 5, ал. 1, т. 7 – 9:

- а) квалификация – завършен курс за преподаватели по чл. 43, ал. 4 от Наредба № 27 от 2000 г. за авиационните учебни центрове (ДВ, бр. 32 от 2000 г.);
- б) опит – най-малко 5 години в поддържане на летателната годност;

5. за дейностите по чл. 5, ал. 1, т. 10:

- а) квалификация – полетен инструктор (FI);
  - б) опит – най-малко 2 години като полетен инструктор (FI);
6. за дейностите по чл. 5, ал. 1, т. 11 и 12: квалификация – полетен проверяващ (FE).

(3) Персоналът, който кандидатът ангажира за извършване на дейността, за която е получено удостоверение, притежава квалификация, професионален опит и стаж, както следва:

1. за дейностите по чл. 5, ал. 1, т. 1 и 2: квалификация – полетен инструктор (FI);

2. за дейностите по чл. 5, ал. 1, т. 3 и 4 :

- а) квалификация – полетен инструктор (FI)/полетен инструктор – проверяващ (FIE);
- б) опит – най-малко 3 години като полетен проверяващ (FE);

3. за дейностите по чл. 5, ал. 1, т. 5 и 6:

- а) квалификация – приемлива за ГД "ГВА";
- б) опит – най-малко 5 години като лице, притежаващо свидетелство за правоспособност за лице, извършващо техническо обслужване;

4. за дейностите по чл. 5, ал. 1, т. 7 – 9:

- а) квалификация – завършен курс за преподавател по чл. 43, ал. 4 от Наредба № 27 от 2000 г. за авиационните учебни центрове;
- б) опит – най-малко 3 години в поддържането на летателната годност;

5. за дейностите по чл. 5, ал. 1, т. 10: квалификация – полетен инструктор (FI);

6. за дейностите по чл. 5, ал. 1, т. 11 и 12: квалификация – полетен проверяващ (FE).

Чл. 10. (1) Лицето, притежаващо удостоверение по чл. 5, е длъжно да изготви/създаде структура, която да включва ръководител по качеството, който:

1. (доп. – ДВ, бр. 100 от 2021 г.) е одобрен от главния директор на ГД "ГВА" или оправомощено от него лице да следи за съответствието на процедурите за извършване на дейностите съгласно полученото удостоверение по чл. 5, доколкото е налице съответствие на извършените дейности от лицето по чл. 5 с обема на правомощията, които са му предоставени с удостоверението;
  2. се задължава да уведомява ръководството на организацията да предприеме коригиращи действия при необходимост.
- (2) (Доп. – ДВ, бр. 100 от 2021 г.) Ръководителят по качеството се одобрява от главния директор на ГД "ГВА" или оправомощено от него лице, ако:
1. е завършил курс за одитиране по ISO 19011/2011;
  2. е провел стаж в авиационната индустрия поне 3 години на длъжност, свързана с безопасността.

Раздел III

Издаване на удостоверение за провеждане на обучение на персонала и/или контрол на дейностите, осъществявани със свръхлеки въздухоплавателни средства

Чл. 11. (Доп. – ДВ, бр. 53 от 2018 г.) Лицата, които кандидатстват за получаване на удостоверение по чл. 5, подават заявление до главния директор на ГД "ГВА" с посочен единен идентификационен код (ЕИК) или код по БУЛСТАТ, към което прилагат:

1. (изм. – ДВ, бр. 40 от 2018 г., бр. 53 от 2018 г.) удостоверение за актуално състояние – за лицата, които са регистрирани като търговци по законодателството на друга държава – членка на Европейския съюз, или в друга държава – страна по Споразумението за Европейското икономическо пространство;
2. декларация, че лицето не е в открито производство по несъстоятелност или в производство по ликвидация, ако лицето не е посочило ЕИК;
3. документ, съдържащ организационната структура с функционалните взаимодействия и правата и задълженията на назначените длъжностни лица, които отговарят за функциите, свързани с безопасността, качеството, сигурността, финансите и човешките ресурси;
4. документи, доказващи квалификацията и опита на ръководния персонал и на персонала, ангажиран с изпълнение на дейността;
5. документ, който описва системата за управление на безопасността, която е част от системата за качеството;
6. документи, удостоверяващи въведената система за управление на качеството;
7. документ за платена такса за издаване на удостоверение.

Чл. 12. (1) Заявлението по чл. 11 се разглежда от ГД "ГВА" в 30-дневен срок от датата на подаването му.

(2) (Изм. и доп. – ДВ, бр. 100 от 2021 г.) Ако заявлението не съдържа необходимите данни и документи, заявителят се уведомява писмено за констатираните несъответствия, като му се дава срок за отстраняването им, който е не по-малко от 10 работни дни и не повече от 22 работни дни. В този случай срокът по ал. 1 започва да тече от момента на получаване на изисканите данни и/или документи.

(3) Ако кандидатът не отстрани нередностите в срока по ал. 2, производството се прекратява с мотивирана заповед на главния директор на ГД "ГВА" или оправомощено от него длъжностно лице.

Чл. 13. (1) (Изм. – ДВ, бр. 100 от 2021 г.) В срок от 7 работни дни от подаване на заявлението за получаване на удостоверение главният директор на ГД "ГВА" със заповед назначава комисия, която се ръководи от председател – инспектор, за извършване на проверка за съответствие на заявлението с приложимите изисквания. Комисията:

1. провежда срещи с представителите на заявителя за получаване на пълна информация за характера, мащаба и вида на дейността, организационната структура, основните принципи на управление, установените равнища на упълномощаване, задълженията на отговорните лица на ръководни длъжности в структурата на организацията на заявителя;
  2. разработва план за действие за извършване на предварителна оценка и последваща експлоатационна инспекция на организацията на заявителя и го консултира със съответните длъжностни лица;
  3. провежда работни срещи с персонала на заявителя по възникнали въпроси по време на процедурите за издаване на удостоверение и разяснява правилата и методите за установяване на съответствие с изискванията;
  4. организира прегледа на документите по чл. 11 и ако е необходимо, дава препоръки за разработване или подобряване на съдържанието на документите;
  5. организира оценката на предлаганата от заявителя система за водене на необходимата документация по заявените видове дейности;
  6. определя какви демонстративни или пробни действия да проведе заявителят;
  7. води кореспонденцията със заявителя;
  8. привлича други инспектори и експерти, определени от главния директор на ГД "ГВА" или оправомощено от него длъжностно лице, за решаване на възникнали въпроси по време на предварителната оценка;
  9. консултира главния директор на ГД "ГВА" или оправомощено от него лице относно възникнали спорове по време на предварителната оценка и експлоатационната инспекция.
- (2) Комисията по ал. 1 изготвя доклад за извършената инспекция на заявителя и предоставя на главния директор на ГД "ГВА" или оправомощено от него длъжностно лице заключение за годността на заявителя да получи удостоверение по чл. 5.

Чл. 14. (1) Когато в процеса на инспекцията се установи, че кандидатът не отговаря на приложимите изисквания, главният директор на ГД "ГВА" или оправомощено от него длъжностно лице с мотивирана заповед отказва издаването на удостоверение.

(2) Отказът по ал. 1 и прекратяването на процедурата по чл. 12, ал. 3 подлежат на обжалване по реда на Административнопроцесуалния кодекс.

Чл. 15. (1) Удостоверението за извършване на дейност по чл. 5 се издава от главния директор на ГД "ГВА" или оправомощено от него длъжностно лице и съдържа:

1. наименованието на органа, издал удостоверението;
2. наименование, правноорганизационна форма и адрес на лицето;
3. дейността по чл. 5, която лицето има право да извършва;
4. дата на издаване на удостоверението.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 100 от 2021 г.) Удостоверението за извършване на дейностите по чл. 5 се издава от главния директор на ГД "ГВА" или от оправомощено от него длъжностно лице в срок от 14 работни дни от получаване на доклада по чл. 13, ал. 2.

Чл. 16. (1) Удостоверението за извършване на дейност по чл. 5 е безсрочно.

(2) Издадените удостоверения се вписват в регистъра по чл. 7, ал. 1.

Чл. 17. (1) Лицето, което притежава удостоверението по чл. 5, е длъжно да обяви публично стойността на услугите, които ще предоставя във връзка с дейностите, за които му е издадено удостоверението по чл. 5.

- (2) Лицата, които притежават удостоверение по чл. 5, осъществяват дейността си в съответствие с предоставените им правомощия, като са длъжни да уведомяват незабавно ГД "ГВА" за всяко станало им известно или установено от тях несъответствие, събитие или обстоятелство, което застрашава или може да застраши безопасността или сигурността при осъществяване на дейностите, свързани с експлоатацията на СлВС.
- (3) Лицата, които притежават удостоверение по чл. 5, са длъжни да поддържат пълна и актуална база данни за лицата и дейностите, за които са оправомощени да осъществяват контрол.
- (4) Лицата, които притежават удостоверение по чл. 5, са длъжни да водят и съхраняват информацията за контролираните от тях лица и да я предоставят при поискване на ГД "ГВА".
- (5) Лицата, които притежават удостоверение по чл. 5, имат право да извършват периодични проверки на лицата, за които отговарят, съгласно ръководството за дейността си.
- (6) Лицата, които притежават удостоверение по чл. 5, са длъжни да изготвят писмени констатации за проведените проверки, които предоставят на лицата, за които отговарят. При наличие на данни за извършено нарушение по глава XIII от Закона за гражданското въздухоплаване или при установено несъответствие с изискванията и стандартите за безопасност те са длъжни да изпратят незабавно писмен доклад до ГД "ГВА" за установените от тях обстоятелства.
- (7) Констатациите и докладите на лицата по чл. 5 в хода на осъществявания от тях контрол могат да бъдат оспорени пред главния директор на ГД "ГВА" от заинтересованите лица в 3-дневен срок от получаването им. Главният директор на ГД "ГВА" разпорежда извършване на проверка в 7-дневен срок от получаване на жалбата.
- (8) Заключениета на инспекторите от проверката по ал. 7 се представят в доклад до главния директор на ГД "ГВА" в 7-дневен срок от извършване на проверката.
- (9) Главният директор на ГД "ГВА" се произнася с мотивирано решение по доклада и жалбата на заинтересуваните лица в едномесечен срок от получаване на доклада от проверката по ал. 7.

Раздел IV

Изменения на удостоверение за провеждане на обучение на персонала и/или контрол на дейностите, осъществявани със свръхлеки въздухоплавателни средства

- Чл. 18.** (1) Изменения в издадено удостоверение по чл. 5 се извършват по заявление на притежателя му.
- (2) Заявлението се подава в ГД "ГВА" в срок не по-късно от 40 дни преди поисканата от лицето по чл. 119е, ал. 1 ЗГВ в заявлението дата за влизане в сила на съответното изменение.
- (3) В заявлението се посочват конкретните искания за изменения в издаденото удостоверение.
- (4) Към заявлението се прилагат документи, удостоверяващи съответствие с изискванията по чл. 8 и документи по чл. 11, т. 1, 2 и 7.
- (5) Главният директор на ГД "ГВА" или оправомощено от него длъжностно лице извършва изменения в издадено удостоверение, ако притежателят представи доказателства, че разполага с необходимия капацитет и ресурси и че ще е в състояние да изпълнява дейността по исканото изменение.

Чл. 19. (1) При постъпило заявление по чл. 18 главният директор на ГД "ГВА" или оправомощено от него длъжностно лице със заповед определя комисия, която извършва инспекция за съответствие на предложеното изменение с изискванията за съответния вид дейност.

(2) Когато в процеса на инспекция по ал. 1 се установи, че исканото изменение не отговаря на изискванията за извършване на дейността, за която лицето притежава удостоверение по чл. 5, главният директор на ГД "ГВА" или оправомощено от него длъжностно лице отказва изменението на удостоверението.

(3) Отказът за изменение на удостоверението по ал. 2 подлежи на обжалване по реда на Административнопроцесуалния кодекс.

Раздел V

Контрол за съответствие с приложимите изисквания

Чл. 20. (1) Главна дирекция "Гражданска въздухоплавателна администрация" извършва планирани и извънредни инспекции на лицата, които притежават удостоверение по чл. 5.

(2) Главният директор на ГД "ГВА" или оправомощено от него длъжностно лице утвърждава график за планирани инспекции на всяко лице, което притежава удостоверение по чл. 5. Честотата на инспекциите може да бъде изменяна с цел да осигури периодичното инспектиране на всички елементи от дейността.

(3) Извънредни инспекции се извършват:

1. по всяко време по решение на главния директор на ГД "ГВА" или оправомощено от него длъжностно лице;

2. при настъпили авиационни произшествия или сериозни инциденти със СлВС, спрямо които проверяваното лице има права или задължения;

3. при констатирани повече от два пъти отклонения от нормативните изисквания, които не представляват административни нарушения и са констатирани с инспекторско предписание;

4. в 15-дневен срок след констатирано от инспектор от ГД "ГВА" административно нарушение.

(4) Проверяваните лица не се уведомяват предварително за провеждането на извънредна инспекция.

Чл. 21. (1) Планираните и извънредните инспекции се извършват въз основа на заповед на главния директор на ГД "ГВА" или оправомощено от него длъжностно лице, в която се определя:

1. съставът на комисията, на която се възлага извършването на инспекцията;

2. обхватът на инспекцията.

(2) Лицата, извършващи инспекциите, имат правата по чл. 16б, ал. 3 ЗГВ.

(3) Проверяваните лица са длъжни да осигуряват достъп на проверяващите до цялата необходима информация при изпълнение на служебните им задължения.

(4) За резултатите от инспекциите инспекторите съставят констативен протокол, към който прилагат събраните доказателства. Протоколът се представя на проверяваното лице, което има право да даде обяснения и да направи възражения по него при връчването му. Копие от протокола се съхранява в служебното дело на проверяваното лице.

Чл. 22. Когато в хода на провежданата инспекция инспектор установи, че лицето е извършило или допуснало да се извърши административно нарушение, което е довело или би могло да доведе до риск за безопасността на извършваната дейност, той незабавно уведомява главния директор на ГД "ГВА" или оправомощеното от него длъжностно лице.

Чл. 23. (1) В случай че лице, което притежава удостоверение, не изпълни в указания срок предписанията и указанията на ГД "ГВА", както и в случаите по чл. 17, ал. 6 и по чл. 16е, ал. 5 и 6 ЗГВ главният директор на ГД "ГВА" или оправомощеното от него длъжностно лице:

1. налага административни наказания, определени в глава XIII от ЗГВ;

2. прекратява, спира, отнема или ограничава правата, произтичащи от издаденото удостоверение.

(2) Актовете на главния директор на ГД "ГВА" или оправомощено от него длъжностно лице, с които се ограничават, спират или прекратяват права по издадено удостоверение, подлежат на обжалване по реда на Административнопроцесуалния кодекс.

Глава трета

РЕГИСТРАЦИЯ, ОПРЕДЕЛЯНЕ И ПОДДЪРЖАНЕ НА ЛЕТАТЕЛНАТА ГОДНОСТ НА СВРЪХЛЕКИ ВЪЗДУХОПЛАВАТЕЛНИ СРЕДСТВА В РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

Раздел I

Общи положения

Чл. 24. (1) (Предишен текст на чл. 24, доп. – ДВ, бр. 100 от 2021 г.) Свръхлеко ВС не може да изпълнява полети във въздушното пространство на Република България, ако няма удостоверение за регистрация и валидно удостоверение за летателна годност или друг равностоен документ, доказващ възможност за изпълнение на безопасен полет, не носи националните и регистрационните знаци на Република България или те не съответстват на посочените в удостоверението за регистрация знаци.

(2) (Нова – ДВ, бр. 100 от 2021 г.) Удостоверения за летателна годност или други равностойни документи, издадени от чуждестранни компетентни органи, се признават за валидни в Република България, когато изискванията за летателна годност в държавата, чийто компетентен орган е издал съответния документ, съответстват на националните изисквания в Република България или ги надвишават.

Чл. 25. Всички обстоятелства, свързани с правото на собственост върху СлВС, и всички промени, свързани с прехвърляне правото на собственост, учредяването и прехвърлянето на вещни или облигационни права и учредяването на вещни тежести, подлежат на вписване в регистъра на гражданските въздухоплателни средства на Република България.

Чл. 26. (1) Всяко физическо или юридическо лице, което придобива или прехвърля права върху СлВС или учредява вещни тежести, е длъжно да заяви вписването на промяната в регистъра на гражданските въздухоплателни средства.

(2) Сделките по ал. 1 имат действие спрямо трети лица след вписването им в регистъра.

Чл. 27. Заявлението за вписване на промени в регистъра се подава от физическото или юридическото лице, което придобива или прехвърля права върху СлВС.

Чл. 28. Заявление за вписване на СлВС в регистъра на гражданските въздухоплателни средства на Република България може да подаде всяко физическо или юридическо лице с постоянен адрес на територията на Република България.

Чл. 29. Удостоверенията за регистрация на СлВС, вписани в регистъра на Република България, се издават от главния директор на ГД "ГВА" или оправомощено от него длъжностно лице.

Чл. 30. (1) Свръхлеко ВС може да бъде вписано в регистъра само на една държава.

(2) Свърхлеко ВС, вписано в чужд регистър, може да бъде вписано в регистъра на Република България, след като бъде отписано от чуждия.

Раздел II

Национални и регистрационни знаци

Чл. 31. Националните знаци на гражданските ВС, вписани в регистъра на гражданските въздухоплавателни средства на Република България, са главните латински букви LZ (определени от Международния съюз по далекосъобщения).

Чл. 32. (1) Регистрационните знаци на всяко гражданско ВС, вписано в регистъра, се определят от главния директор на ГД "ГВА" или оправомощено от него длъжностно лице.
(2) Определянето на регистрационните знаци се извършва по заявление от собственика, владелеца или държателя на ВС. Заявлението трябва да бъде изпратено в ГД "ГВА" най-малко 30 дни преди поисканата в заявлението дата на извършване на основния преглед от ГД "ГВА" или от оправомощено лице по чл. 5, като собственикът, владелецът или държателят може да предложи регистрационните знаци, съобразявайки се с изискванията към тях, предвидени в тази наредба.

Чл. 33. (1) Регистрационните знаци са серия от три главни латински букви или серия от няколко (три, четири и повече) арабски цифри или комбинация от главна латинска буква и серия от няколко (три, четири и повече) арабски цифри.
(2) Когато регистрационните знаци са серия (комбинация) от букви, тази комбинация не трябва да съвпада с някоя от трибуквените комбинации, започващи с латинската буква Q от Q кода, с аварийно-спасителния сигнал SOS или с други настоятелни сигнали, като PAN, TTT, XXX и т.н.
(3) Националните знаци предшестват регистрационните знаци и са разделени с тире между тях.

Чл. 34. (1) Регистрационните знаци на СлВС не се променят до момента на отписването на СлВС от регистъра.
(2) Когато СлВС бъде отписано от регистъра и след време отново бъде вписано в него, регистрационните знаци, определени при първоначалната му регистрация, се запазват.
(3) Регистрационните знаци на СлВС, което е отписано от регистъра, не се предоставят на друго ВС.

Чл. 35. Определените от ГД "ГВА" регистрационни знаци се съобщават писмено на собственика, владелеца или държателя на СлВС.

Чл. 36. (1) Националните и регистрационните знаци се нанасят върху СлВС или се закрепват по начин, осигуряващ трайност, като са чисти и видими по всяко време.
(2) Линиите на буквите, цифрите и тирето са плътни и с цвят, ярко контрастиращ на фона на съответната част от ВС.

Чл. 37. (1) Националните и регистрационните знаци на СлВС се разполагат:

1. върху крилото, като знаците трябва да са нанесени или върху долната повърхност на лявото полукрило, или върху долната повърхност на двете полукрила, по възможност на еднакво разстояние от атакуващия и изходящия ръб с върхове на буквите и цифрите в посока на атакуващия ръб;
2. върху двете страни на тялото между крилата и опашните плоскости или върху вертикалните опашни плоскости, а при една вертикална опашна плоскост – върху горните половини на външните страни на крайните плоскости.

(2) Ако СлВС няма части, съответстващи на посочените в ал. 1, знаците трябва да бъдат разположени по начин, позволяващ СлВС да бъде идентифицирано непосредствено.

Чл. 38. (1) Буквите и цифрите във всяка една група са с еднаква височина.

(2) Знаците на СлВС имат следните размери:

1. височината им върху крилата не може да е по-малка от 50 см;
2. височината им върху тялото и вертикалните опашни плоскости не може да е по-малка от 30 см.
- (3) Ако СлВС няма части, съответстващи на посочените в ал. 2, височината трябва да е избрана по начин, непрепятстващ непосредствено и директно идентифициране на СлВС.

Чл. 39. Типът на буквите и цифрите, използвани в националните и регистрационните знаци, отговаря на следните изисквания:

1. буквите да са главни букви от латинската азбука без орнаменти;
2. цифрите да са арабски без орнаменти;
3. широчината на всяка буква или цифра (с изключение на буквите I, M, W и цифрата 1) и дължината на тирето трябва да бъдат $2/3$ от височината;
4. широчината на буквата I и цифрата 1 трябва да бъде равна на $1/6$ от височината;
5. широчината на буквите M и W трябва да е равна на височината;
6. дебелината на линиите на буквите, цифрите и тирето трябва да бъде равна на $1/6$ от височината;
7. разстоянието между буквите, цифрите и тирето трябва да бъде равно или по-голямо от $1/4$ от широчината на стандартните букви и цифри.

Чл. 40. Всяко СлВС трябва да има идентификационна плоча, на която да са нанесени поне националните и регистрационните знаци. Плочата трябва да бъде изготвена от огнеупорен метал или друг материал с еквивалентни физически свойства. Плочата се закрепва на видно място към конструкцията на СлВС на подходящо място.

Раздел III

Вписване на свръхлеко въздухоплавателно средство и издаване на удостоверение за регистрация

Чл. 41. Главна дирекция "Гражданска въздухоплавателна администрация" вписва СлВС в регистъра на гражданските ВС и издава удостоверение за регистрация на заявителя.

Чл. 42. Регистърът на СлВС като част от регистъра на гражданските ВС на Република България се съхранява в ГД "ГВА".

Чл. 43. (1) Вписването на СлВС и издаване на удостоверение за регистрация се извършва по реда на тази наредба по заявление, подадено от собственика, владелеца или държателя на ВС. Заявлението се подава до ГД "ГВА" най-малко 30 дни преди датата на основния преглед.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 100 от 2021 г.) Вписването в регистъра на гражданските въздухоплавателни средства на СлВС по букви "б" и "в" на Приложение I към Регламент (ЕС) № 2018/1139 се извършва по реда на Процедури за освидетелстване на любителски построени експериментални въздухоплавателни средства, утвърдени от министъра на транспорта от 16.06.2000 г., по заявление, подадено до ГД "ГВА".

Чл. 44. (1) Купувачът, наемателят на СлВС или лизингополучателят посочва в заявлението си нормите за летателна годност, в съответствие с които е бил издаден типов сертификат, преди да сключи договора за покупко-продажба, наем на СлВС или лизинг.

(2) Главна дирекция "Гражданска въздухоплавателна администрация" извършва проучване, ако досега този тип СлВС не е бил вписан в регистъра на Република България. Проучването включва запознаване с конструкцията, с типовия сертификат, с удостоверението за летателна годност, когато то не е издадено от главния директор на ГД "ГВА", с приложените към него сертификационни данни и проверка за удостоверяване на съответствието на СлВС с нормите за летателна годност, приети в Република България.

(3) Главна дирекция "Гражданска въздухоплавателна администрация" или лицето, което притежава удостоверение по чл. 5, съобщава на собственика, владелеца или държателя допълнителните условия, на които трябва да отговаря въздухоплавателното средство.

Чл. 45. (1) (Предишен текст на чл. 45 – ДВ, бр. 100 от 2021 г.) Към заявлението се прилагат следните документи:

1. документ, удостоверяващ прехвърляне на собственост или договор за наемане на СлВС;

2. документи, потвърждаващи съответствието на СлВС с типовия сертификат, като:

а) за СлВС, което е ново и се произвежда в Република България серийно въз основа на типовия сертификат, издаден от ГД "ГВА" или от компетентен орган на страна, с която се прилагат единни норми за летателна годност, сертификат за качество и съответствие;

б) (изм. – ДВ, бр. 100 от 2021 г.) за СлВС, което е ново, сертификат за съответствие и копие на типовия сертификат, издаден от компетентния орган на страната производител;

в) за използвано СлВС:

аа) (изм. – ДВ, бр. 100 от 2021 г.) когато то е регистрирано в Република България: удостоверение за летателна годност;

бб) когато то е внесено от държава – членка на Европейския съюз, удостоверение за летателна годност или удостоверение за преглед на летателна годност, или друг еквивалентен документ;

вв) когато то е внесено от държава, която не е членка на Европейския съюз, се изисква експортно удостоверение за летателна годност или друг еквивалентен документ;

гг) документ, удостоверяващ, че СлВС е отписано от регистъра на държавата на последна регистрация или че СлВС е новопроизведено и не е вписано в регистъра на СлВС на държавата на производителя;

дд) документ за платена такса;

3. (нова – ДВ, бр. 100 от 2021 г.) валидна застрахователна полица или сертификат в потвърждение на това, че заявителят е застраховал отговорността си към трети лица;

4. (нова – ДВ, бр. 100 от 2021 г.) декларация от собственика, че осигурява водене и съхранение на техническата документация на въздухоплавателното средство съгласно определените правила в одобрен план за техническо обслужване;

5. (нова – ДВ, бр. 100 от 2021 г.) декларация от собственика, че разполага с актуални документи за летателна и техническа експлоатация на ВС.

(2) (Нова – ДВ, бр. 100 от 2021 г.) В случаите на лизинг или наемане на СлВС в съответния договор следва да бъдат отразени правата и задълженията на собственика и държателя на СлВС относно осигуряване на безопасна експлоатация, поддържане на летателна годност, осигуряване на техническо обслужване и застраховане на СлВС.

Чл. 46. Свр̀хлекото въздухоплавателно средство трябва да бъде представено на ГД "ГВА" или на лице с издадено удостоверение по чл. 5 за огледи и проверки или за основен преглед. Времето и мястото на прегледа трябва да бъдат предварително съгласувани между ГД "ГВА" или оправомощено лице по чл. 5 и собственика, владелеца или държателя и да са приемливи и за двете страни.

Чл. 47. (1) След като инспектор на ГД "ГВА" или представител на лицето по чл. 5 се увери в съответствието на СлВС с приложимите норми и изисквания въз основа на заявлението и приложените към него документи, той изготвя протокол за извършване на основния преглед. Когато в протокола е установено, че националните и регистрационните знаци съответстват на изискванията на тази наредба и че СлВС може да бъде регистрирано, в регистъра се вписват следните данни:

1. номерът на удостоверение за регистрация;
2. националните и регистрационните знаци на СлВС;
3. производителят и наименованието (типът) на СлВС;
4. серийният номер на СлВС;
5. категорията на СлВС;
6. името на собственика и владелеца или държателя;
7. адресът на собственика и владелеца или държателя;
8. основанието за придобиване на права;
9. датата на вписване.

(2) В случаите на регистрация на СлВС клас (МНГ) – моторни делтапланери, или клас (РРГ) – моторни парапланери, в ал. 1, т. 3 и 4 се вписват типът и серийният номер на мотоколичка и типът и серийният номер на крилото или крилата съгласно допустимите комбинации по типовия сертификат, в комплект по отношение на клас (МНГ) – моторни делтапланери, или съгласно допустимите комбинации от сертификационна таблица по типовия сертификат или еквивалентен документ по отношение на клас (РРГ) – моторни парапланери.

(3) В удостоверението за регистрация се вписват данните, вписани в регистъра, с изключение на данните по ал. 1, т. 5 и 8. Всички текстове трябва да бъдат на български и английски език.

Чл. 48. Удостоверението за регистрация или заверено копие от него трябва да бъде на борда на ВС, когато е в полет.

Раздел IV

Пререгистрация на свръхлеко въздухоплавателно средство

Чл. 49. (1) Вписването на сделките по прехвърляне правото на собственост, учредяването и прехвърлянето на вещни или облигационни права и учредяването на вещни тежести върху СлВС (на територията на Република България) се извършва, когато са подадени:

1. заявление от досегашния собственик, владелец или държател на СлВС, придружено от удостоверението за регистрация;
2. заявление от новия собственик, владелец или държател на СлВС, придружено от договор за прехвърляне на собствеността или друг документ, който дава основание за вписване на промяна в регистъра на гражданските въздухоплавателни средства.

(2) Въз основа на посочените документи и след вписване на посочените данни в регистъра ГД "ГВА" издава ново удостоверение за регистрация, което предава на новия собственик, владелец или държател или негов представител, срещу заплащане на такса.

(3) Досегашният титуляр на права върху СлВС предава на новия собственик, владелец или държател на СлВС формулярите на СлВС, на двигателите и на спомагателната силова установка, паспортите на компонентите (еквивалентни документи) и всички други документи, представляващи неразделна част от формулярите, а удостоверенията за летателна годност, шум и газови емисии на авиационните двигатели (ако СлВС е притежавало такива) връща в ГД "ГВА".

Раздел V

Отписване на свръхлеко въздухоплавателно средство от регистъра на Република България

Чл. 50. Отписването на СлВС от регистъра се извършва в следните случаи:

1. прехвърляне на СлВС в регистъра на гражданските въздухоплавателни средства на друга държава;
2. спиране от експлоатация на СлВС от настоящия собственик, владелец или държател;
3. въздухоплавателното средство претърпи катастрофа, авария, безследно изчезване, природно бедствие, навършване на общия ресурс или морално остаряване;
4. когато въздухоплавателното средство е без летателна годност повече от 6 месеца.

Чл. 51. (1) В случаите по чл. 50, т. 1 и 2 отписването се извършва след подаване на заявление от собственика, владелеца или държателя на СлВС, придружено от удостоверенията за регистрация и удостоверението за летателна годност.

(2) В случаите по чл. 50, т. 1 в заявлението задължително се посочва в регистъра на коя държава ще бъде вписано СлВС и желаното време и място за извършване на процедурата по отписване.

(3) Заявлението трябва да бъде подадено в ГД "ГВА" най-късно 30 дни преди желаната дата за извършване на процедурите по отписване съгласно ал. 2.

(4) Към заявлението се представя договор за прехвърляне на собствеността или друг документ, който дава основание за отписване на СлВС.

Чл. 52. (1) Непосредствено преди отписването на СлВС собственикът, владелецът или държателят трябва да представи на ГД "ГВА" доказателства за заличаване на националните и регистрационните знаци върху ВС и премахването на идентификационната плоча.

(2) Въз основа на документите, посочени в ал. 1, ГД "ГВА" унищожава удостоверението за регистрация и вписва в регистъра датата и основанието за отписване.

Чл. 53. В случаите на чл. 50, т. 1 и 2 ГД "ГВА" издава удостоверение за отписване от регистъра на граждански СлВС, което се предава на собственика, владелеца или държателя или негов представител срещу заплащане на такса. При прехвърляне на СлВС в друга държава се издава експортно удостоверение за летателна годност, което се предава срещу заплащане на такса.

Чл. 54. (1) В случаите на чл. 50, т. 3 и 4 отписването на СлВС се извършва по служебен ред със заповед на главния директор на ГД "ГВА" въз основа на някой от посочените протоколи:

1. протокол на комисията по разследване на катастрофата, аварията, безследното изчезване;
2. протокол на комисията по бракуването (поради природно бедствие, навършване на общия ресурс или морално остаряване);
3. протокол, изготвен от най-малко двама инспектори от ГД "ГВА", удостоверяващ, че въздухоплавателното средство е без летателна годност за период повече от шест месеца.

(2) Главна дирекция "Гражданска въздухоплавателна администрация" уведомява писмено собственика, владелеца или държателя на СлВС за извършеното отписване.

Раздел VI

Общи положения

Чл. 55. Свръхлеките ВС, вписани в регистъра на Република България, изпълняват полети във въздушното пространство на Република България, ако притежават валидно удостоверение за летателна годност, издадено от ГД "ГВА".

Чл. 56. Изискването по чл. 55 не се отнася за СлВС, извършващо контролен полет с цел издаване на удостоверение за летателна годност или еквивалентен документ.

Чл. 57. Удостоверението за летателна годност на СлВС или заверено копие от него трябва да бъде непрекъснато на борда му, когато е в полет.

Раздел VII

Типово сертифициране на свръхлеки въздухоплавателни средства, проектирани и/или построени в Република България

Чл. 58. Всеки тип СлВС, проектирано и серийно построено в Република България, трябва да има типов сертификат.

Чл. 59. Типовият сертификат на СлВС се издава от ГД "ГВА".

Чл. 60. (1) Заявлението за издаване на типов сертификат на СлВС се подава до ГД "ГВА" от конструктора.

(2) Конструкторът трябва да представи на разположение на сертификационната комисия по чл. 61 за проучване всички разчети, чертежи, технологии, модели, макети и т.н., които подлежат на одобрение.

(3) Конструкторът трябва да построи най-малко един прототип (опитен образец) на СлВС и да предложи програми за наземни и летателни изпитания.

Чл. 61. Определянето на съответствието на типа СлВС с националните норми за летателна годност се извършва от определена от главния директор на ГД "ГВА" сертификационна комисия въз основа на резултатите от аеродинамичните и якостните разчети, лабораторните и стендовите изследвания, наземните и летателните изпитания на прототипа.

Чл. 62. По време на проучването сертификационната комисия изготвя справка за съответствието на типа СлВС с националните норми за летателна годност.

Чл. 63. (1) Главна дирекция "Гражданска въздухоплавателна администрация" издава типов сертификат на СлВС, когато всички изисквания, произтичащи от националните норми за летателна годност, са удовлетворени и съответно отразени в справката за съответствие, т.е. прототипът напълно съответства на тях и експлоатационно-техническата документация отговаря на задължителното съдържание, произтичащо от приложимите изисквания и норми.

(2) Техническата документация трябва да бъде пригодена за внасяне на изменения и допълнения чрез замяна или добавяне на листове.

Чл. 64. При издаването на типов сертификат на СлВС ГД "ГВА" издава сертификационна таблица, неразделна част от типовия сертификат за летателна годност. В сертификационната таблица се вписват сертификационните данни на типа СлВС.

Чл. 65. (1) Всички разчети, чертежи, технологии, спецификации на материали и др., по които е построен прототипът, се подпечатват с печат на ГД "ГВА" при издаването на типовия сертификат на СлВС и не подлежат на изменение или унищожаване.

(2) Изменения в разчетите, чертежите, технологиите, спецификациите на материалите и др. се допускат само с предварително изрично писмено разрешение на ГД "ГВА".

Чл. 66. Типовият сертификат на СлВС заедно със сертификационната таблица се съхраняват на земята от конструктора и не могат да се унищожават без писмено разрешение от ГД "ГВА".

Чл. 67. Когато конструкторът няма намерение да строи или да произвежда други серийни СлВС от този тип, а прототипът се явява единственото СлВС от типа, това обстоятелство се декларира в заявлението. В тези случаи ГД "ГВА" издава удостоверение за летателна годност на конкретното СлВС.

Чл. 68. (1) Ако конструкторът проектира и построи друго СлВС, подобно на това, за което е издаден типовият сертификат за летателна годност, но някои от данните му се различават от тези, посочени в сертификационната таблица, то това СлВС се счита за друг тип и трябва да премине цялостна типова сертификация.

(2) Всички промени в СлВС, чиито данни остават същите като посочените в сертификационната таблица, се считат за модификации.

Чл. 69. (1) На всяко серийно произведено СлВС от производителя се издава сертификат за качество и съответствие.

(2) Сертификатът за качество и съответствие гарантира, че серийното СлВС е произведено по същите чертежи, технологии, спецификации на материали и др. в съответствие с одобрения типове сертификат.

Чл. 70. (1) Конструкторът на даден тип СлВС, от който са произведени серийни СлВС, събира информация от ползвателите на тези СлВС у нас или в чужбина относно поведението на СлВС, характерни откази, неизправности и дефекти и при необходимост разработва модификации.

(2) Всички модификации се съгласуват предварително с ГД "ГВА". Главна дирекция "Гражданска въздухоплавателна администрация" уведомява за модификациите ползвателите на СлВС от този тип на територията на Република България и в чужбина, ако СлВС са вписани в регистъра на гражданските въздухоплавателни средства на Република България.

(3) Когато модификациите са от такова естество, че изискват промяна и допълнения на/към експлоатационно-техническата документация, конструкторът ги разработва и разпространява по реда, предвиден в ал. 2.

(4) Измененията и допълненията трябва да позволяват внасянето им посредством добавяне или замяна на листове в експлоатационно-техническата документация.

Раздел VIII

Издаване на удостоверения за летателна годност на свръхлеки въздухоплавателни средства

Чл. 71. (Доп. – ДВ, бр. 100 от 2021 г.) На всяко регистрирано СлВС главният директор на ГД "ГВА" или оправомощено от него лице издава удостоверение за летателна годност (УЛГ).

Чл. 72. (1) За издаване на УЛГ на СлВС собственикът, владелецът или държателят на СлВС подава заявление до главния директор на ГД "ГВА".

(2) Заявлението се подава по образец най-малко 30 дни преди датата на основния преглед по чл. 74 до главния директор на ГД "ГВА" или до оправомощеното лице по чл. 5, ал. 1, т. 5.

Чл. 73. (1) Собственикът, владелецът или държателят предоставя СлВС на ГД "ГВА" или на оправомощено лице по чл. 5, ал. 1, т. 5 за огледи и проверки или основен преглед. Времето и мястото на прегледа се уговарят предварително между собственика, владелеца или държателя и ГД "ГВА" или оправомощеното лице по чл. 5 и те трябва да са приемливи за двете страни.

(2) Собственикът, владелецът или държателят осигурява при необходимост оборудване, технически персонал и екипаж за извършване на необходимите проверки, огледи и контролен полет.

Чл. 74. (1) Собственикът, владелецът или държателят представя в ГД "ГВА" или на оправомощеното лице по чл. 5, ал. 1, т. 5:

1. копие от ръководството за летателна експлоатация или еквивалентен документ;
2. копие от всички ръководства на производителя за техническо обслужване;
3. списък на всички издадени експлоатационни бюлетини от производителя и директиви по летателна годност, издадени от авиационните власти, които се отнасят за даденото СлВС;
4. ресурсна инструкция или еквивалентен документ;
5. план за техническо обслужване, съдържащ всички изисквания на производителя и регулаторните органи, разработен за конкретното СлВС в актуалната му конфигурация, съобразно оперативното и аварийното оборудване; планът за техническо обслужване се одобрява от ГД "ГВА" преди извършването на прегледа;
6. (нова – ДВ, бр. 100 от 2021 г.) валидна застрахователна полица или сертификат в потвърждение на това, че заявителят е застраховал отговорността си към трети лица;
7. (нова – ДВ, бр. 100 от 2021 г.) декларация, че изпълнява отговорностите по поддържане на летателна годност;
8. (нова – ДВ, бр. 100 от 2021 г.) декларация за съответствие на актуалното ръководство за летателна експлоатация с актуалната конфигурация и наличното оборудване на въздухоплавателното средство.

(2) Собственикът, владелецът или държателят предоставя на ГД "ГВА" или на оправомощено лице по чл. 5 за преглед СлВС, формулярите на СлВС, двигателя и въздушния винт.

(3) Собственикът, владелецът или държателят представя в ГД "ГВА" подписан доклад за конкретното СлВС. Докладът съдържа най-малко:

1. наработка на планера, двигател и въздушен винт от началото на експлоатация, от последния ремонт и от последното периодично техническо обслужване (в календарен срок, часове, кацания и цикли) и съответния остатъчен ресурс до следващ ремонт, до следващо техническо обслужване;
2. списък на всички ресурсни агрегати и съответния остатъчен ресурс;
3. състояние на аварийно-спасителното оборудване и остатък ресурс, ако има такова;
4. сравнителна таблица на издадените експлоатационни бюлетини от производителя и директиви по летателна годност, издадени от съответните авиационни власти, с изпълнените на даденото СлВС;
5. протокол за масата и центровката на СлВС;
6. списък на модификациите, извършени от производителя на основание издадени бюлетини и/или експлоатанта, одобрени от съответните авиационни органи;
7. дата и вид на последното периодично техническо обслужване;
8. доклад за инциденти, извънредни проверки и ремонти.

Чл. 75. Преди издаване на удостоверение за летателна годност ГД "ГВА" или оправомощено лице по чл. 5, ал. 1, т. 5, трябва да се убеди от проверките, огледите и контролния полет, че:

1. въздухоплавателното средство е проектирано, построено и преминало изпитания в съответствие с типовия сертификат и ръководствата на производителя;
2. при внос на използвано СлВС в документите, отнасящи се към техническата експлоатация, са внесени всички изменения, допълнения, издадени от производителя или регулаторния орган;
3. собственикът, владелецът или държателят има достъп за получаване на всички бюлетини, изменения и допълнения на експлоатационно-техническата документация.

Чл. 76. (1) Главна дирекция "Гражданска въздухоплавателна администрация" издава УЛГ, след като всички изисквания са удовлетворени и са налице условия собственикът, владелецът или държателят да поддържа летателната годност на СлВС.

(2) Валидността на УЛГ е в срок до една година.

(3) Удостоверението за летателна годност се предава на собственика, владелеца или държателя или негов представител срещу заплащане на такса.

(4) Удостоверението губи валидността си, ако летателната годност на СлВС не се поддържа съгласно изискванията на Закона за гражданското въздухоплаване и актовете по прилагането му.

Чл. 77. (1) Собственикът, владелецът или държателят носи отговорност за поддържане на летателната годност на СлВС.

(2) За всяко СлВС, на което е издадено УЛГ, трябва да се предоставя удостоверение за проверки от ГД "ГВА" при поискване.

(3) Удостоверението за летателна годност се отнема от ГД "ГВА", ако се установи, че не се спазват изискванията на Закона за гражданското въздухоплаване и актовете по прилагането му.

Раздел IX

Поддържане на летателна годност на свръхлеко ВС

Чл. 78. Собственикът, владелецът или държателят носи отговорност за поддържане на летателната годност на СлВС и е задължен да не се извършват полети с него, освен когато:

1. свръхлекото ВС се поддържа в летателна годност;
2. оперативното и аварийното оборудване, ако има такова, е правилно монтирано и е годно за експлоатация или е ясно обозначено като негодно за експлоатация;
3. удостоверението за летателна годност е валидно;
4. техническото обслужване на СлВС се извършва в съответствие с план за техническо обслужване;
5. е извършен предполетен преглед.

Чл. 79. Всяко лице или организация, извършващи техническо обслужване, отговарят за изпълнените задачи във връзка с поддържането на летателната годност на свръхлекото ВС.

Чл. 80. (1) (Предишен текст на чл. 80, изм. – ДВ, бр. 100 от 2021 г.) Техническото обслужване на всяко СлВС се организира в съответствие с одобрен от главния директор на ГД "ГВА" или оправомощено от него лице план за техническо обслужване, който съдържа всички повтарящи се сервизни бюлетини и директиви за летателна годност.

(2) (Нова – ДВ, бр. 100 от 2021 г.) В плана за техническо обслужване могат да бъдат посочени дейности по техническо обслужване, които се извършват от пилота-собственик, и доказателства за съответствие с изискванията на чл. 81, ал. 1, т. 1.

(3) (Нова – ДВ, бр. 100 от 2021 г.) При промяна в плана за техническо обслужване собственикът разработва доклад за съвместяване на стария и новия план за техническо обслужване.

Промененият план за техническо обслужване се одобрява от главния директор на ГД "ГВА" или оправомощено от него лице.

Чл. 81. (1) Техническото обслужване на СлВС се извършва:

1. от собственика, владелеца или държателя на СлВС – ако са физически лица, въз основа на одобрение за техническо обслужване, издадено от ГД "ГВА", след успешно завършване на утвърдена програма за обучение;

2. когато СлВС се използва за обучение на пилоти или се отдава под наем:

а) от собственика, владелеца или държателя на свръхлекото ВС при спазване на всички процедури по одобрения план за техническо обслужване, полагащи се съобразно пролетени часове и/или календарни периоди;

б) от лицата по ал. 2.

(2) Собственикът, владелецът или държателят на СлВС може да предостави извършването на техническо обслужване и на:

1. физическите лица, притежаващи свидетелства за техническо обслужване по чл. 25, ал. 9 от Закона за гражданското въздухоплаване;

2. (изм. – ДВ, бр. 100 от 2021 г.) организация за техническо обслужване, одобрена по реда на Част САО, на Регламент (ЕС) № 1321/2014 на Комисията от 26 ноември 2014 г. относно поддържането на летателната годност на въздухоплавателните средства и авиационните продукти, части и устройства и относно одобряването на организациите и персонала, изпълняващи тези задачи, или одобрена по реда на Наредба № 145 от 2004 г. за условията и реда за издаване на лицензи на организации за техническо обслужване и ремонт на авиационна техника (ДВ, бр. 87 от 2004 г.).

Чл. 82. Собственикът, владелецът или държателят на СлВС е отговорен за осигуряването на достъп на инспекторите от ГД "ГВА" или представителите на оправомощеното лице по чл. 5, ал. 1, т. 6 до организацията/въздухоплавателното средство, за да се определи постоянното спазване на изискванията на тази глава.

Чл. 83. Поддържането на летателната годност и функционирането както на оперативното, така и на аварийното оборудване се осигуряват чрез:

1. извършване на предполетни прегледи;

2. отстраняване на всички дефекти и повреди, които оказват влияние върху безопасната експлоатация;

3. изпълнение на цялото техническо обслужване в съответствие с одобрен план за техническо обслужване на СлВС;

4. изпълнение на всички или някои от следните изисквания в зависимост от това, кои от тях са приложими:

а) указания за летателна годност;

б) оперативни указания, които засягат поддържането на летателната годност;

в) изискване на ГД "ГВА";

г) незабавни мерки, определени от оправомощеното лице по чл. 5, при установен проблем по безопасността;

5. извършване на модификации и ремонти;

6. извършване, при необходимост, на полети за проверка на техническото обслужване;

7. (нова – ДВ, бр. 100 от 2021 г.) извършване на записи за изпълнение на предполетен преглед и зареждане на СлВС с гориво и работни течности в дневника на СлВС.

Чл. 84. При завършване на всяко техническо обслужване записът за повторно пускане в експлоатация се въвежда в документацията за поддържане на летателната годност на СлВС.

Чл. 85. Всеки запис се извършва непосредствено, но не по-късно от 30 дни след завършване на техническото обслужване.

Чл. 86. Всички записи в документацията относно поддържане на летателната годност на въздухоплателното средство трябва да бъдат ясни и точни. Когато е необходимо да се коригира даден запис, корекцията се извършва така, че оригиналният запис да личи ясно.

Чл. 87. Документацията във връзка с поддържането на летателната годност на СлВС съдържа:

1. формуляри на СлВС, двигател и въздушен винт;
2. текущото състояние на указанията за летателна годност и мерките, постановени от съответния орган като незабавна реакция на проблем по безопасността;
3. текущото състояние на модификациите и ремонтите;
4. съществуващото в момента съответствие с плана за техническо обслужване;
5. състоянието на компонентите с ограничен срок на експлоатация;
6. (изм. – ДВ, бр. 100 от 2021 г.) отчета за маса и центровка, отразяващ конфигурацията и наличното оборудване на въздухоплателното средство за маса и центровка.

Чл. 88. Срокът на съхранение на документацията и записите по този раздел е 24 месеца след извеждането на СлВС от експлоатация.

Раздел X

Продължаване валидността на удостоверение за летателна годност

Чл. 89. Срокът на валидността на УЛГ на гражданските свръхлеки СлВС може да бъде продължен до една година от ГД "ГВА".

Чл. 90. Продължаване валидността на УЛГ на СлВС се извършва по заявление от собственика, владелеца или държателя.

Чл. 91. Заявлението се подава до ГД "ГВА" не по-късно от 30 дни преди крайния срок на валидност на УЛГ.

Чл. 92. (1) Заедно със заявлението собственикът, владелецът или държателят представя подписан инспекционен доклад за СлВС.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 100 от 2021 г.) Инспекционният доклад по ал. 1 съдържа данните по чл. 74, ал. 3.

Чл. 93. (1) Свръхлекото въздухоплателно средство трябва да бъде предоставено на ГД "ГВА" или на оправомощено лице по чл. 5, ал. 1, т. 5 от собственика, владелеца или държателя за огледи, проверки и контролен полет. Времето и мястото на прегледа трябва да бъдат предварително уговорени между собственика, владелеца или държателя и ГД "ГВА" и оправомощеното лице по чл. 5, ал. 1, т. 5.

(2) Собственикът, владелецът или държателят осигурява оборудване и персонал за извършване на необходимите проверки, огледи и екипаж за провеждане на контролен полет.

(3) Собственикът, владелецът или държателят предоставя на проверяващия:

1. формулярите на ВС, двигателите и всички документи, представляващи неразделна част от тях;

2. паспортите на компонентите или еквивалентен документ.

(4) Допуска се продължаване на валидността на УЛГ и без провеждането на контролен полет при форсмажорни обстоятелства по преценка на проверяващия.

Чл. 94. (1) Преди да бъде продължена валидността на УЛГ на СлВС, проверяващият трябва да се убеди въз основа на огледите и проверките, че:

1. не са настъпили недопустими изменения в състоянието на СлВС (корозия, деформации, гофри, загуба на устойчивост на силови елементи и др.);
  2. летателните характеристики и техническите параметри на въздухоплавателното средство, двигателя и системите му не се различават от тези, посочени в ръководството по летателна експлоатация;
  3. техническото обслужване на СлВС е извършвано (от издаването на удостоверение за летателна годност или от предшестващо продължаване на валидността на УЛГ до момента) съгласно приложимите срокове, изисквания и норми;
  4. всички задължителни бюлетини и директиви за летателна годност са изпълнени и съответно вписани във формулярите, респективно паспортите;
  5. свръхлекото въздухоплавателно средство, двигателят и компонентите им не надвишават съответно доремонтния, междуремонтен и общ ресурс;
  6. поддържането на летателната годност на СлВС е извършвано съгласно изискванията на действащите нормативни актове;
  7. (нова – ДВ, бр. 100 от 2021 г.) в кабината на СлВС са налични предупредителни табели в съответствие с предписаните ограничения в ръководството за летателна експлоатация.
- (2) След извършването на прегледа от лицето по чл. 5, ал. 1, т. 5 и когато се установи, че всички изисквания са удовлетворени, както и че собственикът, владелецът или държателят може да поддържа летателната годност на СлВС, се издава удостоверение за преглед на летателната годност, което се предава на ГД "ГВА" за вписване на продължаване на срока на валидност до една година на удостоверението за летателна годност.
- (3) Инспекторът от ГД "ГВА" вписва продължаване на срока на валидност на удостоверението за летателна годност до една година и когато прегледът по чл. 93 е извършен от ГД "ГВА".
- (4) Главна дирекция "ГВА" предава на собственика, владелеца или държателя или негов представител удостоверението за летателна годност заедно с всички вписвания по него, включително и за срока на валидност, срещу заплащане на такса.
- (5) (Нова – ДВ, бр. 100 от 2021 г.) Срокът на валидност на удостоверение за летателна годност не се продължава, когато няма записи за извършено техническо обслужване и запис за пролетяно време в дневника на СлВС.

Чл. 95. (1) (Изм. – ДВ, бр. 12 от 2020 г., в сила от 1.02.2020 г.) При претърпяване на инцидент собственикът, владелецът или държателят на СлВС уведомява ГД "ГВА" и Националния борд за разследване на произшествия във въздушния, водния и железопътния транспорт в 72-часов срок.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 12 от 2020 г., в сила от 1.02.2020 г.) При обективна невъзможност собственикът, владелецът или ползвателят да извърши уведомяването по ал. 1 оправомощеното лице по чл. 5, ал. 1, т. 1, 2, 3, 5, 6, 10 или 11 уведомява незабавно ГД "ГВА" и Националния борд за разследване на произшествия във въздушния, водния и железопътния транспорт при узнаване на каквито и да било данни относно инцидента със СлВС.

Раздел XI

Загуба на летателна годност

Чл. 96. (1) Когато лицето, оправомощено по чл. 5, ал. 1, т. 6, установи, че СлВС не се поддържа съгласно изискванията на Закона за гражданското въздухоплаване и тази наредба, то незабавно уведомява ГД "ГВА" за това.

(2) Главният директор на ГД "ГВА" или оправомощено от него лице назначава незабавно инспекторска проверка. В седемдневен срок от приключването на проверката инспекторите изготвят доклад до главния директор.

(3) В тридневен срок от получаването на доклада главният директор на ГД "ГВА" или оправомощено от него лице разпорежда спирането на СлВС до отстраняване на несъответствието по поддържането на летателната годност.

Чл. 97. В случаите, когато дадено СлВС загуби летателната си годност, възстановяването на която не може да се осъществи чрез прилагане на типова технология, а изисква значителни ремонтно-възстановителни работи, собственикът, владелецът или държателят на СлВС е длъжен в седемдневен срок да върне удостоверението за летателна годност на ГД "ГВА".

Чл. 98. (1) Когато собственикът, владелецът или държателят реши сам да извърши ремонтно-възстановителните работи, той изготвя техническата документация съгласно приложимите изисквания, която представя пред ГД "ГВА" за съгласуване.

(2) При разработването на чертежите, схемите, технологиите и др. за ремонтно-възстановителните работи собственикът, владелецът или държателят може да се консултира с конструктора (производителя) или с експертния инженерно-технически персонал на оправомощеното лице по чл. 5, ал. 1, т. 6.

Раздел XII

Издаване на експортно удостоверение за летателна годност

Чл. 99. Експортно удостоверение за летателна годност на СлВС, което ще се експортира от Република България и ще се впише в чужд регистър, се издава от ГД "ГВА".

Чл. 100. (1) За издаване на експортно удостоверение за летателна годност на СлВС собственикът, владелецът или държателят подава заявление до ГД "ГВА". В заявлението се посочват всички допълнителни изисквания и условия на упълномощения орган на държавата, където ще бъде вписано СлВС.

(2) Заявлението трябва да бъде подадено до ГД "ГВА" най-малко 30 дни преди датата на извършване на огледи и проверки от инспектора.

Чл. 101. В случаите, когато някои от специалните изисквания и условия на приемащата държава не могат да бъдат изпълнени, собственикът, владелецът или държателят на СлВС трябва да получи от компетентния орган на приемащата държава писмено съгласие за тези различия.

Чл. 102. Експортното удостоверение за летателна годност не дава право за извършване на полети със СлВС.

Чл. 103. (1) Главна дирекция "Гражданска въздухоплавателна администрация" издава експортно удостоверение за летателна годност, ако представеното СлВС има валидно удостоверение за летателна годност и е поддържано в съответствие с одобрения план за техническо обслужване.

(2) Експортното удостоверение за летателна годност се предава на собственика, владелеца, държателя или негов представител срещу заплащане на такса.

Глава четвърта

ПИЛОТИ НА СВРЪХЛЕКИ ВЪЗДУХОПЛАВАТЕЛНИ СРЕДСТВА

Раздел I

Общи положения

Чл. 104. (1) Главна дирекция "Гражданска въздухоплавателна администрация" издава национално свидетелство за любител пилот на СлВС – NPPL(M), със съответната отметка за квалификационен клас на пилотите на СлВС съгласно тази наредба.

(2) Не се издават свидетелства по ал. 1 на пилотите на следните видове СлВС:

1. моторните параплани (PPG), излитащи от крака (FLM);
2. моторните делтаплани (MHG), излитащи от крака (FLM);
3. безмоторните делтапланери (HG) и парапланери (PG).

Чл. 105. Националното свидетелство за любител пилот на СлВС – NPPL(M), е валидно за изпълнение на полети само над територията на Република България денем, по правилата за визуални полети (VFR) съгласно Наредба № 2 от 1999 г. за правилата за полети (ДВ, бр. 26 от 1999 г.).

Чл. 106. Притежателите на национално свидетелство за любител пилот на СлВС – NPPL(M), могат да изпълняват полети над други държави само когато съответните авиационни власти на тези държави са постигнали взаимно съгласие за това.

Чл. 107. (1) Националното свидетелство за любител пилот на СлВС – NPPL(M), е безсрочно.

(2) Притежателят на NPPL(M) може да упражнява правата си при условие, че има валидно свидетелство за медицинска годност, получена по реда на Наредба № 21 от 2007 г. за правилата за освидетелстване при определяне на медицинската годност за летателна работа и други видове авиационни дейности в гражданското въздухоплаване (ДВ, бр. 40 от 2007 г.), и квалификационен клас.

Чл. 108. (1) В националното свидетелство за любител пилот на СлВС – NPPL(M), се вписват следните квалификационни класове:

1. "A" – за самолети, управлявани по трите оси (aeroplane) ("3-axis");
2. "MHG" – за мотоделтапланери (motorhanglider) ("flex wing", "weight shift");
3. "PPG" – за моторен парапланер ("powered paraglider");
4. "H" – за хеликоптер ("helicopter");
5. "G" – за автожир ("gyro");
6. "G-sea" – за автожир, излитащ и кацащ от водна повърхност ("gyro");
7. "A-sea" – за самолет-амфибия, хидроплан;
8. "H-sea" – за хеликоптер, излитащ и кацащ на водна повърхност.

(2) Срокът на валидност на квалификационния клас е 2 години.

(3) Притежателят на национално свидетелство за любител пилот на СлВС – NPPL(M), може да има вписани в свидетелството си повече от един квалификационен клас.

Чл. 109. (1) Обучението на кандидатите за получаване на национално свидетелство за любител пилот на СлВС – NPPL(M), и квалификационен клас за клас СлВС се провежда по утвърдени от ГД "ГВА" програми.

(2) Обучението се провежда от одобрен от ГД "ГВА" полетен инструктор по реда на чл. 140.

(3) Полетните инструктори на всеки тип свръхлеки ВС се одобряват от ГД "ГВА" при условия и по ред, установен в наредбата.

(4) Националното свидетелство за любител пилот на СлВС – NPPL(M), се издава от главния директор на ГД "ГВА" след становище по заявлението на кандидата от лицето по чл. 5.

Чл. 110. (1) В свидетелства за правоспособност, издадени в съответствие със стандарта JAR-FCL/PART FCL не се вписват квалификационни класове за клас СлВС.

(2) Когато притежателят на свидетелство за правоспособност, издадено в съответствие със стандарта JAR-FCL/PART-FCL, не притежава квалификационни класове (SEP) или (TMG), а желае да управлява СлВС, изискващо свидетелство за правоспособност за пилот, той трябва да кандидатства за национално свидетелство за любител пилот на СлВС – NPPL(M). След като премине съответното обучение за разликите за типовете ВС, в националното свидетелство за любител пилот на СлВС се вписва придобитият квалификационен клас за съответното СлВС.

(3) Когато притежател на свидетелство за правоспособност, издадено в съответствие с JAR-FCL/PART-FCL, има вписан в него квалификационен клас за пилот на едномоторен самолет (SEP) или туристически мотопланер (TMG), той ще има право да пилотира и СлВС с несложна моторна тяга след преминаване на съответното обучение за разликите по познаване и управление на СлВС.

(4) В случаите по ал. 3 допускането до изпълнение на полети и пролетените часове, изпълнени със СлВС с несложна моторна тяга, се нанасят в летателната книжка за СлВС на пилота.

(5) Пролетените часове за СлВС не се сумират с пролетените часове, изпълнени на въздухоплавателни средства, различни от СлВС, като общ брой пролетени часове в една летателна книжка.

Чл. 111. (1) Самостоятелни полети на СлВС, пилотирането на което изисква пилотът да притежава NPPL(M), може да изпълнява само лице, притежаващо валидно свидетелство за медицинска годност.

(2) Първоначалното издаване, продължаването на валидността и признаването на свидетелството за медицинска годност се извършва при условията и по реда на Наредба № 21 от 2007 г. за правилата за освидетелстване при определяне на медицинската годност за летателна работа и други видове авиационни дейности в гражданското въздухоплаване.

Раздел II

Обучение на пилоти на свръхлеки въздухоплавателни средства

Общи положения

Чл. 112. (1) Кандидатите за издаване на национално свидетелство за любител пилот на СлВС – NPPL(M), трябва да притежават валидно свидетелство за медицинска годност и да са навършили 17 години. До първи самостоятелен полет по време на обучението може да бъде допуснат кандидат, навършил 16-годишна възраст.

(2) Кандидатът за издаване на национално свидетелство за любител пилот на СлВС – NPPL(M), трябва да премине курсове за наземно и летателно обучение под ръководството на правоспособен инструктор.

(3) Програмите за обучение се разработват от оправомощеното лице по чл. 5 и се утвърждават от ГД "ГВА".

(4) При подаване на заявление за започване на обучение за издаване на национално свидетелство за любител пилот на СлВС – NPPL(M), кандидатите, ненавършили 18 години, прилагат декларация, съдържаща писменото съгласие на родителите или настойниците.

Чл. 113. (1) Учебните часове по програмата за наземно обучение, провеждано под ръководството на инструктора, са не по-малко от 60 часа и при завършване на теоретичното обучение кандидатът полага писмени изпити пред оправомощеното лице по чл. 5 по следните дисциплини:

1. авиационно законодателство, правила за полети и процедури;
2. метеорология;
3. навигация;
4. човешки фактор и ограничения;
5. основни понятия за въздухоплавателните средства;
6. аеродинамика;
7. комуникации по правила на визуалните полети (VFR).

(2) Преди летателната проверка за издаване на свидетелство за правоспособност се полага теоретичен изпит по познаване на въздухоплавателното средство, на което се изпълнява проверката.

(3) Изпитът по ал. 2 е устен и се провежда от полетния проверяващ – FE(M). Изпитът предхожда летателната проверка, но с не повече от 1 месец.

Чл. 114. Лицето по чл. 5 разработва транзитни програми за приучване и ги предлага на ГД "ГВА" за утвърждаване, когато кандидати с квалификационни класове в NPPL(M) или свидетелства, издадени в съответствие с JAR-FCL/ PART-FCL, желаят да бъдат обучени за друга категория или клас СлВС.

Раздел III

Летателно обучение на пилоти за квалификационен клас (A) и (MHG)

Чл. 115. (1) Минималното количество летателни часове на курса за обучение не може да бъде по-малко от 25 часа.

(2) От общото количество часове обучаемият следва да изпълни:

1. не по-малко от 10 часа самостоятелно пролетени часове;
2. не по-малко от 5 часа самолетоводене, от които – не по-малко от 3 часа самостоятелно;
3. през 3-те часа самолетоводене като PIC 2 самостоятелни полета по маршрут с обща дължина не по-малка от 40 nm (75 км), по време на които да извърши кацане на място, не по-близо от 15 nm (30 км) от мястото на излитане; тези два самостоятелни полета трябва да бъдат изпълнени по различни маршрути и междинните кацания да се извършат на различни места.

Чл. 116. Летателното обучение, последвано от летателна проверка за издаване на свидетелство за правоспособност, следва да бъдат завършени в период от 3 месеца.

Чл. 117. Притежателите на национално свидетелство за любител пилот на СлВС – NPPL(M), за самолети клас (A), желаещи да получат клас (MHG) или обратния вариант,

задължително преминават допълнително обучение за разликите по програми, разработени от лице по чл. 5 и утвърдени от главния директор на ГД "ГВА".

Раздел IV

Летателно обучение на пилоти за квалификационен клас (PPG) – моторен парапланер

Чл. 118. Програмата за летателно обучение за клас (PPG) не може да съдържа по-малко от 15 летателни часа под наблюдението на правоспособен полетен инструктор – FI(PPG), и 6 часа самостоятелно пролетени часове.

Чл. 119. По време на летателното обучение следва да бъдат изпълнени:

1. не по-малко от 25 излитания и кацания, от които – не по-малко от 6 самостоятелни излитания и кацания;
2. не по-малко от 5 часа навигационно обучение, от които – 3 часа самостоятелни полети, по време на които да се изпълнят 2 полета по маршрут с обща дължина не по-малка от 25 nm (45 км) с едно междинно кацане на площадка, отдалечена на не по-малко от 10 nm (18 км) от мястото на излитане; двата навигационни полета трябва да се изпълнят по различни маршрути и с кацане на различни площадки.

Чл. 120. (1) След успешно приключване на обучението, но не по-късно от 4 месеца от началото му, одобрен от ГД "ГВА" полетен проверяващ – FE(PPG), извършва летателна проверка за издаване на свидетелство за правоспособност на обучаемия.

(2) Главният директор на ГД "ГВА" одобрява полетните проверяващи по ал. 1 при условията и по реда на чл. 140.

(3) Времето за провеждане на летателната проверка по ал. 1 може да бъде включено в общото полетно време от минимум 15 часа за обучение с инструктор, но не може да бъде част от необходимото полетно време от 6 часа самостоятелно.

Раздел V

Летателно обучение за квалификационен клас (G) – автожир

Чл. 121. (1) Програмата за първоначално обучение на кандидати за издаване на национално свидетелство за любител пилот на СлВС – NPPL(M), с квалификационен клас (G) – автожир, не може да съдържа по-малко от 25 часа летателно обучение.

(2) От общото количество летателни часове се изпълняват не по-малко от:

1. 15 часа летателно обучение на автожир с правоспособен полетен инструктор – FI(G);
2. 10 часа като PIC на автожир, включващи 3 часа самостоятелно пролетени часове по маршрут, по време на които да се изпълнят 2 полета с кацане на площадка, отдалечена най-малко на 25 nm (45 км) от мястото на излитане.

Чл. 122. Пилоти, притежаващи опит на SEP, хеликоптери, туристически мотопланери, микролайт – клас (A) или (MNG), или държавни въздухоплавателни средства, се обучават за получаване и на квалификационен клас (G) – автожир, по индивидуална програма, изготвена от лицето, притежаващо удостоверение по чл. 5, и утвърдена от ГД "ГВА".

Чл. 123. Летателното обучение се извършва на двуместен автожир със седалки една до друга или една зад друга и с дублирани органи за управление.

Чл. 124. След успешно приключване на обучението, одобрен от ГД "ГВА" полетен проверяващ – FE(M), извършва летателна проверка за издаване на свидетелство за правоспособност на обучаемия.

Раздел VI

Летателно обучение за квалификационен клас (H) – вертолет

Чл. 125. (1) Програмата за първоначално обучение на кандидати за издаване на национално свидетелство за любител пилот на СлВС – NPPL(M), с квалификационен клас (H) – вертолет, не може да съдържа по-малко от 60 часа летателно обучение.

(2) От общото количество летателни часове се изпълняват не по-малко от:

1. 35 часа летателно обучение на вертолет с правоспособен полетен инструктор – FI(H);
2. 20 часа като PIC на вертолет, включващи 10 часа самостоятелно пролетени часове по маршрут, по време на които да се изпълнят 2 полета с кацане на площадка, отдалечена най-малко на 25 nm (45 км) от мястото на излитане.

Чл. 126. Пилоти, притежаващи опит на пилот на едномоторен самолет (SEP – single engine pilot), автожир, туристически мотопланери, микролайт – клас (A) или (MHG), или държавни въздухоплавателни средства, се обучават за получаване и на квалификационен клас (H) – хеликоптери, по индивидуална програма, изготвена от лицето, притежаващо съответното удостоверение по чл. 5, и утвърдена от ГД "ГВА".

Чл. 127. Летателното обучение се извършва на двуместен вертолет, одобрен за обучение от ГД "ГВА".

Чл. 128. След успешно приключване на обучението, одобрен от ГД "ГВА" полетен проверяващ – FE(M), извършва летателна проверка за издаване на свидетелство за правоспособност на обучаемия.

Раздел VII

Пилоти на парапланери и делтапланери, излитащи от крака (FLM)

Чл. 129. (1) От пилотите на излитащи от крака (FLM – "foot launched microlight") парапланери и делтапланери не се изисква притежаването на свидетелство за правоспособност за пилот и свидетелство за медицинска годност.

(2) Минималната възраст на пилотите на FLM е 16 години. До навършване на 18-годишна възраст пилотите представят на лицето, провеждащо обучението, декларация от родителите или настойниците за съгласие да упражняват този вид летателна дейност.

Чл. 130. (1) Програмите за обучение на кандидатите, както и квалификацията и допусканията до упражняване на права на инструкторите им се изготвят и приемат от лицето, притежаващо удостоверение по чл. 5.

(2) На завършилите обучението си пилоти на FLM се издава удостоверение за завършено обучение от лицето, притежаващо удостоверение по чл. 5, ал. 1, т. 1, съгласно ръководството за дейността му.

Раздел VIII

Инструктори – FI(M), и проверяващи – FE(M), FIE(M) за обучение на пилоти и издаване на национално свидетелство за любител пилот на СлВС – NPPL(M)

Чл. 131. (1) Притежателите на свидетелства за правоспособност, издадени в съответствие със стандарта на JAR-FCL(PART-FCL), с квалификационен клас за пилот на еднодвигателен самолет (SEP) или туристически мотопланер (TMG) и квалификационен клас за инструктор FI(A) могат да бъдат инструктори на СлВС класове (A) и (MNG), след като преминат съответното обучение за разликите в управлението на типовете СлВС.

(2) Обучението за разликите и допускане до упражняване на правата за квалификационен клас за полетен инструктор FI(M) се вписват в летателната книжка на инструктора.

Чл. 132. За получаване на квалификационен клас за полетен инструктор за СлВС – FI(M), притежателите на национално свидетелство за любител пилот на СлВС – NPPL(M), трябва да отговарят на следните условия:

1. да са навършили 18 години;
2. да притежават валиден квалификационен клас за категория СлВС, за което кандидатстват, и валидно свидетелство за медицинска годност;
3. да имат поне 250 часа пролетени часове като PIC, а от тях – 150 часа като PIC на класа СлВС, на което ще се обучават в курса;
4. да са завършили успешно одобрен курс за инструктори на СлВС;
5. да са преминали успешно летателна проверка пред полетен проверяващ FIE(M).

Чл. 133. (1) Курсът за обучение на инструктори на СлВС трябва да съдържа не по-малко от 125 часа теоретично обучение и 15 часа летателно обучение, провеждани от правоспособен инструктор.

(2) До 2 часа от летателното обучение може да бъде изпълнено съвместно от двама обучаеми инструктори.

Чл. 134. (1) Одобреният курс за обучение на инструктори трябва да завърши в срок не по-дълъг от 12 месеца от датата на започването му.

(2) За завършил курс за инструктори на СлВС – FI(M), се смята кандидат, успешно положил теоретичен изпит пред оправомощено лице по чл. 5 и преминал летателна проверка пред FIE(M).

Чл. 135. Инструктор, успешно завършил курса за придобиване на квалификационен клас за полетен инструктор FI(M), няма право да допуска обучаеми до първи самостоятелен полет до изпълнение на 100 часа като инструктор на съответния клас СлВС.

Чл. 136. Когато инструктор с квалификационен клас за полетен инструктор FI(M) желае да обучава и на друг клас СлВС, той трябва:

1. да има изпълнени не по-малко от 5 часа на искания клас СлВС;
2. да премине летателна проверка от FIE(M).

Чл. 137. (1) Когато инструктор със свидетелство за правоспособност за полетен инструктор FI(M) има квалификационен клас да изпълнява полети на СлВС, излитащи и кацащи от земната повърхност, и желае да обучава на СлВС излитащи и кацащи на водната повърхност, той трябва първо да придобие квалификационен клас за съответната категория (водна

повърхност), след което да премине през необходимото теоретично и летателно обучение, последвано от летателна проверка с полетен проверяващ FIE(M)-sea.

(2) Допускането до упражняване на права по инструкторска работа по ал. 1 се вписва в националното свидетелство за правоспособност на пилота NPPL(M) от ГД "ГВА" по предложение на лицето, оправомощено съгласно чл. 5.

Чл. 138. Квалификационният клас "полетен инструктор на свръхлеко ВС" – FI(M), се вписва в националното свидетелство за правоспособност на пилота NPPL(M) от ГД "ГВА" по предложение на лицето, притежаващо удостоверение по чл. 5.

Чл. 139. (1) Срокът на валидност на квалификационния клас за полетен инструктор FI(M) е 3 години.

(2) Срокът на валидност на квалификационния клас за полетен инструктор FI(M) се подновява, при условие че кандидатът е изпълнил две от следните три условия:

1. през трите години е участвал в опреснителен семинар за инструктори;
2. за срока на валидност е налетял поне 50 часа като инструктор;
3. успешно е изпълнил летателна проверка на уменията с полетен проверяващ на инструктори – FIE(M).

Чл. 140. (1) Категориите проверяващи за пилоти на СлВС са:

1. GRE(M) – наземен проверяващ;
2. FE(M) – полетен проверяващ;
3. FIE(M) – проверяващ на летателните инструктори.

(2) Главният директор на ГД "ГВА" или оправомощено от него лице определя със заповед проверяващи, които да провеждат от името на ГД "ГВА" практическите и летателните проверки, по предложение на лицето, разполагащо с удостоверение по чл. 5.

(3) При кандидатстване пред ГД "ГВА" за проверяващи кандидатът подава:

1. заверено копие от диплома за завършено образование;
2. летателна книжка;
3. документ за внесена държавна такса.

(4) При кандидатстване за презаверка кандидатът за проверяващ подава заявление до ГД "ГВА".

(5) Правата на полетните проверяващи са валидни за срок 3 години от датата на вписване на одобрението в националното свидетелство за правоспособност на пилот на СлВС – NPPL(M).

Чл. 141. (1) Наземен проверяващ – GRE(M), може да бъде пилот, притежаващ квалификационен клас за полетен инструктор FI(M). Той има право да провежда наземните изпити след теоретичното обучение на кандидатите за NPPL(M).

(2) Полетен проверяващ – FE(M), може да бъде пилот, притежаващ квалификационен клас за полетен инструктор FI(M) от най-малко 2 години и най-малко 300 пролетяни часа като инструктор. Полетният проверяващ FE(M) притежава правата на наземен изпитващ GRE(M). Той има право да извършва летателни проверки за издаване на свидетелство за правоспособност, проверки на уменията за продължаване срока на валидност или подновяване на квалификационния клас на притежателите на национално свидетелство за любител пилот – NPPL(M).

(3) Проверяващ на полетните инструктори – FIE(M), може да бъде пилот с квалификационен клас за полетен инструктор FI(M) и с най-малко 500 пролетени часа като инструктор. Проверяващият на полетните инструктори FIE(M) притежава правата на FI(M), GRE(M) и FE(M).

(4) Проверяващ на полетните инструктори – FIE(M), има право:

1. да провежда наземни и летателни курсове за обучение на полетните инструктори FI(M);
2. да изпълнява летателни проверки на кандидати за инструктори;

3. да изпълнява проверки на уменията за презаверяване или подновяване квалификацията на полетните инструктори FI(M).

Раздел IX

Квалификационни класове в свидетелството NPPL(M) – срок на валидност, презаверяване и подновяване

Чл. 142. (1) Срокът на валидност на квалификационния клас, вписан в националното свидетелство за любител пилот на СлВС – NPPL(M), е две години. За този срок притежателят му трябва да изпълни най-малко 12 летателни часа, от които:

1. 6 часа да са изпълнени през последните 12 месеца;
2. 8 часа – като PIC;
3. да са изпълнени 12 излитания и кацания;
4. общо 1 час полетно време да е изпълнено с полетен инструктор FI(M).

(2) Изискването за 1 час полетно време с полетен инструктор не налага това време да е изпълнено само в един полет, нито с един и същи инструктор, нито на едно и също СлВС.

Чл. 143. (1) По решение на проверяващия (GRE, FE, FIE), ако условията за потвърждаване на квалификационния клас са изпълнени и са налице доказателства за това, квалификационният клас може да бъде продължен и без изпълнение на контролен полет за проверка на уменията.

(2) Алинея 1 се прилага само по преценка на проверяващия и при условие, че срокът на валидност на квалификационния клас не е изтекъл.

Чл. 144. Когато изискването за 1 час полет с инструктор през последните 24 месеца не е изпълнено, проверяващият може да вземе решение за продължаване на квалификационния клас на пилота, но без право пилотът да изпълнява полети с втори човек на борда освен с инструктор/проверяващ.

Чл. 145. Когато притежателят на национално свидетелство за любител пилот на СлВС – NPPL(M), има право да изпълнява полети на повече от един клас СлВС, изискванията за потвърждаване на квалификационния клас може да са изпълнени като общо на всички класове. Пилотът трябва да има изпълнени на всеки от разрешените категории СлВС поне по 1 час полет като PIC или 1 час полети с инструктор.

Чл. 146. Когато притежателят на национално свидетелство за любител пилот на СлВС – NPPL(M), не може да докаже, че е изпълнил необходимите условия за продължаване на квалификационния клас в срока на неговата валидност, той изпълнява проверка на уменията ("proficiency check").

Чл. 147. Когато квалификационният клас на притежателя на национално свидетелство за любител пилот на СлВС – NPPL(M), е с изтекъл срок на валидност не повече от 5 години, той е длъжен да представи валидно свидетелство за медицинска годност и да изпълни програма за възстановяване на правата за квалификационен клас и летателна проверка с полетен проверяващ FE(M).

Чл. 148. (1) Когато квалификационният клас на притежателя на национално свидетелство за любител пилот на СлВС – NPPL(M), е изтекъл преди 5 или повече години, той е длъжен да изпълни условията по чл. 147 и да положи устен изпит пред полетен проверяващ (FE, FIE) относно познаване на въздухоплавателното средство, обслужването му от пилота и условията за издаване и подновяване на удостоверението за летателна годност на СлВС.

(2) Ако в резултат на летателната проверка полетният проверяващ установи, че на пилота са нужни допълнителни тренировки, следваща летателна проверка на пилота се изпълнява след запис в летателната му книжка за изпълнени допълнителни тренировки и доклад от полетен инструктор за готовността на пилота за проверка.

Раздел X

Обучение за разликите при преминаване на друг клас СлВС

Чл. 149. (1) Притежателят на национално свидетелство за любител пилот на СлВС – NPPL(M), има право да пилотира само такъв клас СлВС, на какъвто е обучаван по време на курса и за какъвто притежава квалификационен клас.

(2) Когато притежател на национално свидетелство за любител пилот на СлВС – NPPL(M), желае да получи квалификационен клас за друг клас СлВС, той трябва да премине обучение за разликите под ръководството на полетен инструктор FI(M).

(3) Обучението за разликите се провежда по утвърдени от ГД "ГВА" програми.

(4) Инструкторът, провел обучението за разликите, удостоверява успешното му завършване със запис в летателната книжка на пилота.

(5) Новият квалификационен клас се вписва в свидетелството за правоспособност на пилота след успешно изпълнена летателна проверка от полетен проверяващ.

Чл. 150. Притежатели на свидетелства за правоспособност, издадени в съответствие с JAR-FCL/PART FCL с валиден SEP или TMG квалификационен клас, желаещи да получат права да изпълняват полети и на даден клас СлВС с несложна моторна тяга, следва да:

1. положат пред полетен проверяващ FE(M) устен изпит по познаване на съответния клас СлВС с несложна моторна тяга, обслужването му от пилота и условията за издаване и подновяване на удостоверението за летателна годност;

2. издържат успешно проверка за уменията пред полетен проверяващ FE(M).

Чл. 151. Пилоти на държавни въздухоплавателни средства, които кандидатстват за национално свидетелство за любител пилот на свръхлеко ВС – NPPL(M), е необходимо да:

1. представят на лицето, провеждащо обучението, валидно свидетелство за медицинска годност;

2. положат устен изпит пред полетен проверяващ FE(M) по:

а) въздушно право;

б) познаване на съответния клас СлВС, обслужването му от пилота и условията за издаване и подновяване на национално удостоверение за летателна годност на СлВС;

в) аеродинамика на класа СлВС;

3. преминал летателно обучение по индивидуална програма;

4. преминал успешно проверка на уменията пред полетен проверяващ FE(M).

Раздел XI

Отнемане на национално свидетелство за любител пилот на свръхлеко ВС NPPL(M)

Чл. 152. (1) Главна дирекция "Гражданска въздухоплавателна администрация" отнема свидетелство за правоспособност или заличава квалификационен клас, когато лицето:

1. е получило свидетелство за правоспособност или е придобило квалификационен клас чрез представяне на подправени документи или неверни данни;

2. е упражнявало правата, произтичащи от свидетелството за правоспособност, след употреба на психотропни вещества или алкохол;
3. виновно не е изпълнило служебните си задължения при упражняване на правата по издаденото свидетелство;
4. е с отнето медицинско свидетелство.

(2) Свидетелството за правоспособност се отнема със заповед на главния директор на ГД "ГВА" или на оправомощено от него лице.

(3) Решенията за отнемане на свидетелство за правоспособност се вземат въз основа на доклад от лицето, притежавашо удостоверение по чл. 5, доклади от проверки на инспектори по въздухоплаването и/или доклади за нарушения от органите за управление на въздушното движение и/или от органите по гражданското въздухоплаване на други държави или от други органи.

(4) Заповедта на главния директор на ГД "ГВА" по ал. 2 може да се обжалва по реда на Административнопроцесуалния кодекс.

Раздел XII

Условия за ползване на СлВС

Чл. 153. (1) Свръхлеките въздухоплавателни средства, които притежават типов сертификат, съответно удостоверение за летателна годност, освен за любителски цели, могат да бъдат използвани и за обучение на пилоти или да бъдат отдавани под наем.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 100 от 2021 г.) Свръхлеки въздухоплавателни средства, попадащи в обхвата на буква "в" от т. 1 на Приложение I от Регламент 2018/1139, експлоатирани при условията на удостоверение за летателна годност, издадено от ГД "ГВА", и любителски построени СлВС, могат да се използват само от собственика за любителски цели и не могат да бъдат отдавани под наем или използвани за обучение.

Чл. 154. Отдаваните под наем СлВС и тези, които се използват за обучение, трябва да притежават валидно удостоверение за преглед на летателната годност и не бива да са подлагани на каквито и да е неодобрени от ГД "ГВА" модификации.

Чл. 155. Под наем могат да се отдават само СлВС, за пилотирането на които се изисква пилотът да притежава национално свидетелство за любител пилот на СлВС – NPPL(M).

Чл. 156. (1) Пилотът, наемащ СлВС, трябва да притежава валиден квалификационен клас за типа СлВС и валидно свидетелство за медицинска годност, които представя на наемодателя заедно с летателната си книжка.

(2) В договора за наем на СлВС се вписват номерът на застрахователната полица, номерът на УЛГ, номерът на свидетелството NPPL(M) на наемателя и номерът на свидетелството му за медицинска годност.

Чл. 157. Собственикът на отдаваното под наем СлВС задължително трябва да притежава валидна застраховка за гражданска отговорност за лицата на борда и за трети лица.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 1. (Доп. – ДВ, бр. 55 от 2019 г.) Наредбата се издава на основание чл. 19, 20, 22, 24, 25, чл. 30, ал. 2 и 3, 32, 33, 34, 38, 39, 49 и чл. 119е, ал. 3 от Закона за гражданското въздухоплаване.

§ 2. Наредбата отменя Наредба № 25 от 2000 г. за определяне на летателната годност и вписване на национални и регистрационни знаци на свръхлеки въздухоплавателни средства (ДВ, бр. 19 от 2000 г.).

§ 3. (1) Пилотите на СлВС със свидетелства, издадени по досегашния ред, подават заявление пред главния директор на ГД "ГВА" за издаване на национално свидетелство за правоспособност на пилот на СлВС.

(2) Главният директор на ГД "ГВА" издава националното свидетелство за правоспособност на пилот на СлВС след представяне на валидно свидетелство за медицинска годност.

(3) Издадените по реда на Наредба № 25 от 2000 г. за определяне на летателната годност и вписване на национални и регистрационни знаци на свръхлеки въздухоплавателни средства технически свидетелства запазват действието си до изтичане на срока на тяхната валидност.

§ 4. (1) В срок до дванадесет месеца от датата на влизане в сила на тази наредба собственикът, владелецът или държателят на любителски построено СлВС, попадащо в обхвата на тази наредба, подава заявление за регистрация и първоначално определяне на ЛГ, ако за СлВС не е издадено удостоверение за регистрация и УЛГ.

(2) Първоначалното определяне на ЛГ на любителски построени СлВС, построени преди датата на влизане в сила на тази наредба, се извършва по реда на инструкцията Процедури за освидетелстване на любителски построени експериментални въздухоплавателни средства на министъра на транспорта от 16.06.2000 г. по заявление, подадено до ГД "ГВА".

(3) В документите към подаденото заявление собственикът, владелецът или държателят на съществуващо любителски построено СлВС посочва и удостоверява фактите, свързани с конкретното ВС, чрез снимки, чертежи, данни от претегляне, изчисления и други документи.

(4) Въз основа на данните по ал. 3 експертната комисия осъществява дейността си по реда на действащото законодателство.

(5) Издадените удостоверения за регистрация, УЛГ и технически свидетелства на любителски построени СлВС преди влизането в сила на тази наредба запазват действието си до изтичане на срока на тяхната валидност.

§ 5. В Наредба № 1 от 2003 г. за свидетелствата за правоспособност на авиационния персонал (обн., ДВ, бр. 23 от 2003 г.; изм. и доп., бр. 84 от 2003 г., бр. 56 от 2004 г.; изм., бр. 87 и 112 от 2004 г.; изм. и доп., бр. 99 от 2006 г., бр. 40 от 2007 г.; доп., бр. 28 от 2008 г.; изм. и доп., бр. 47 от 2008 г.; изм., бр. 14 от 2009 г.; попр., бр. 15 от 2009 г.; изм. и доп., бр. 86 от 2010 г.; доп., бр. 29 от 2012 г.) се правят следните изменения:

1. В чл. 3 т. 9 се отменя.

2. В чл. 12, ал. 2:

а) точка 1 се отменя;

б) точка 3 се отменя.

3. В чл. 51, ал. 1 т. 5 се отменя.

4. В чл. 53, ал. 4 се отменя.

5. Глава шеста с чл. 233 – 242 се отменя.

§ 6. В Наредба № 7 от 1999 г. за регистрация на гражданските въздухоплавателни средства в Република България (обн., ДВ, бр. 9 от 1999 г.; изм. и доп., бр. 80 от 2006 г.) в чл. 1, ал. 2 думите "850 кг" се заменят с "495 кг".

§ 7. В Наредба № 8 от 1999 г. за определяне на летателната годност на гражданските въздухоплавателни средства в Република България (ДВ, бр. 9 от 1999 г.) в чл. 1, ал. 2 думите "850 кг" се заменят с "495 кг".

§ 8. В Наредба № 22 от 1999 г. за извършване на полети във въздушното пространство и от/до летищата на Република България (ДВ, бр. 69 от 1999 г.) се правят следните изменения и допълнения:

1. В чл. 3, ал. 2 думите "главна дирекция "Ръководство на въздушното движение" (ГД РВД)" се заменят с "доставчика на аеронавигационното обслужване (ДАНО)".

2. В чл. 20:

а) в ал. 1, т. 1 се отменя;

б) в ал. 4 след думите "полетите по ал. 1" се поставя запетая и се добавя "т. 3".

3. В чл. 30, т. 1 думите "Главна дирекция "Ръководство на въздушното движение" се заменят с "ДАНО".

4. В чл. 31, т. 1 думите "Главна дирекция "Ръководство на въздушното движение" се заменят с "ДАНО".

5. В приложение № 1, т. 2.1 думите "Главна дирекция "Ръководство на въздушното движение" се заменят с "ДАНО".

6. Навсякъде в наредбата думите "ГД РВД" се заменят с "ДАНО".

§ 9. В Наредба № 21 от 2007 г. за правилата за освидетелстване при определяне на медицинската годност за летателна работа и други видове авиационни дейности в гражданското въздухоплаване (обн., ДВ, бр. 40 от 2007 г.; попр., бр. 44 от 2007 г.; изм., бр. 14 от 2009 г. и бр. 86 от 2010 г.) се правят следните изменения и допълнения:

1. В чл. 1:

а) досегашният текст става ал. 1;

б) създават се ал. 2 и 3:

"(2) С тази наредба се уреждат условията и редът за определяне на медицинската и психологическата годност на ръководител полети и ученик – ръководител на полети и на кандидатите за придобиване на свидетелство за правоспособност на ръководител полети и ученик – ръководител на полети, както и изискванията към тях.

(3) С наредбата се уреждат условията и редът за медицинското освидетелстване на кандидатите за първоначално издаване, преиздаване и подновяване на свидетелство за медицинска годност към свидетелство за правоспособност за национален пилот на свръхлеко въздухоплавателно средство."

2. Член 2 се изменя така:

"Чл. 2. Медицинското и психологическото освидетелстване е задължително за лицата, които кандидатстват за придобиване на свидетелство за правоспособност за ръководител полети и ученик – ръководител полети, за което се издава свидетелство за медицинска годност по реда на Наредба № 1 от 2003 г. за свидетелства за правоспособност на авиационния персонал (обн., ДВ, бр. 23 от 2003 г.; изм. и доп., бр. 84 от 2003 г., бр. 56 от 2004 г.; изм., бр. 87 и 112 от 2004 г.; изм. и доп., бр. 99 от 2006 г., бр. 40 от 2007 г.; доп., бр. 28 от 2008 г.; изм. и доп., бр. 47 от 2008 г.; изм., бр. 14 от 2009 г.; попр., бр. 15 от 2009 г.; изм. и доп., бр. 86 от 2010 г.; доп., бр. 29 от 2012 г.)."

3. В чл. 3 се създава ал. 3:

"(3) Медицинското освидетелстване и определянето на медицинската годност на кандидатите за първоначално издаване, преиздаване и подновяване на свидетелство за медицинска годност към свидетелство за правоспособност за национален пилот на свръхлеко въздухоплавателно средство се извършва от личния общопрактикуващ лекар на кандидата при условията и по реда на тази наредба."

4. В чл. 4, т. 2 букви "а" и "д" се отменят.

5. В чл. 5:

а) в ал. 1 думите "посочените в чл. 4 медицински класове" се заменят с "посочения в чл. 4 медицински клас";

б) в ал. 2 думите "медицинските класове" се заменят с "медицинския клас";

в) създава се ал. 3:

"(3) На първоначално медицинско освидетелстване подлежат кандидатите за издаване на свидетелство за правоспособност за национален пилот на свръхлеко въздухоплавателно средство."

б. В чл. 7:

а) в ал. 2, т. 2 буква "д" се отменя;

б) създава се ал. 3:

"(3) Валидността на свидетелствата за медицинска годност на притежателите на национални свидетелства за любители пилоти на свръхлеки ВС е:

1. при възраст под 45 години – до 45-ия рожден ден на кандидата или за срок от 5 години от датата на издаването, който от двата срока е по-дълъг;

2. при възраст 45 – 59 години – за срок от 5 години от датата на издаването;

3. при възраст 60 – 64 години – до 65-ия рожден ден на кандидата или за срок от 1 година от датата на издаването, който от двата срока е по-дълъг;

4. при възраст 65 години или повече – за срок от 1 година от датата на издаването."

7. В чл. 9 се правят следните изменения и допълнения:

а) досегашният текст става ал. 1;

б) създава се ал. 2:

"(2) Притежателите на свидетелство за медицинска годност за пилоти на свръхлеки ВС изпълняват задълженията, предвидени по ал. 1 за лицата от авиационния персонал."

8. В чл. 14, ал. 1 се правят следните изменения:

а) в т. 1 след думите "свидетелство за правоспособност" се добавя "за ръководител полети и ученик-ръководител полети";

б) в т. 2 след думите "свидетелство за медицинска годност" се добавя "за ръководител полети и ученик – ръководител полети".

9. В чл. 20 се правят следните изменения и допълнения:

а) досегашният текст става ал. 1;

б) създават се ал. 2 – 4:

"(2) Свидетелство за медицинска годност на кандидати за национални свидетелства за любители пилоти на свръхлеки ВС се издава, след като са направени всички прегледи и изследвания, чрез които се установява физическото здраве на кандидата.

(3) За валидно свидетелство за медицинска годност на пилоти на свръхлеки ВС се признава свидетелство за медицинска годност клас 1, 2, LAPL, издадено съобразно изискванията на Регламент (ЕС) № 1178/2011 г. на Комисията и от 3 ноември 2011 г. за определяне на технически изисквания и административни процедури във връзка с екипажите на въздухоплавателни средства в гражданското въздухоплаване в съответствие с Регламент (ЕО) № 216/2008 на Европейския парламент и на Съвета – Приложение IV – част Медицина.

(4) За валидно свидетелство за медицинска годност за кандидати за свидетелство за правоспособност за пилоти на свръхлеки ВС се признава такова, отговарящо на медицинските изисквания за водач на моторно превозно средство – категория В."

10. В чл. 22 след думите "и/или квалификационен клас" се добавя "за ръководител полети или ученик – ръководител полети".

11. Създават се чл. 32 – 36:

"Чл. 32. (1) Кандидатът за първоначално издаване на свидетелство за медицинска годност за пилот на свръхлеко ВС подава пред личния лекар декларацията по образец – приложение № 5.

(2) Личният лекар потвърждава с подписа си достоверността на медицинската декларация на кандидата, сверявайки декларираното с медицинската му история.

(3) При необходимост от допълнителни изследвания личният лекар насочва заявителя за преглед от лекари с конкретни медицински специалности или към лекар с авиомедицинска специалност (АМЕ), притежаващ удостоверение за преминато базово обучение по авиационна медицина и оправомощен от главния директор на ГД "ГВА".

Чл. 33. Ограничения в свидетелството за медицинска годност на пилот на свръхлеки ВС се налагат само от лекар с авиомедицинска специалност (АМЕ), притежаващ удостоверение за преминато базово обучение по авиационна медицина и оправомощен от главния директор на ГД "ГВА", или от авиомедицинския отдел (АМС) към ГД "ГВА".

Чл. 34. (1) Признаване на свидетелство за медицинска годност на любители пилоти на свръхлеки ВС, издадено в друга държава, се извършва по реда на JAR-FCL 3.015.

(2) Преиздаването и подновяването на свидетелства за медицинска годност на любители пилоти на свръхлеки ВС се извършва от личния общопрактикуващ лекар след подаване на декларацията по приложение № 5 от кандидата за преиздаване и подновяване на свидетелството за медицинска годност.

Чл. 35. След преглед на съдържанието на декларацията на кандидата за първоначално издаване на свидетелство за медицинска годност или преиздаване на свидетелство за медицинска годност за любител пилот на свръхлеко ВС и след като се увери, че декларираните данни съответстват на здравния статус на кандидата, личният лекар издава свидетелство за медицинска годност на любител пилот на свръхлеко ВС – образец по приложение № 6.

Чл. 36. Личният общопрактикуващ лекар, издал свидетелството за медицинска годност на любител пилот на свръхлеко ВС, е длъжен да съхранява и да предостави незабавно при поискване от ГД "ГВА" всички данни, свързани със здравословното състояние на любителите пилоти на свръхлеки ВС, както и копия от издадените от него свидетелства за медицинска годност на любители пилоти на свръхлеки ВС."

12. В приложение № 1 се правят следните изменения:

а) част "Медицински изисквания – I клас", съдържаща т. 1 – 14.6, се отменя;

б) част "Медицински изисквания – II клас", съдържаща т. 1 – 14.6, се отменя;

в) в т. 6.15 в част "Медицински изисквания – III клас" се създава изречение трето: "При преосвидетелстване се допуска удължаване на срока на валидност на свидетелството за медицинска годност до 34 л. с., при условие че:

1. кандидатката е подала писмено искане за това;

2. кандидатката е представила медицински документи за нормално протичаща бременност;

3. работодателят е осигурил непрекъснат медицински надзор за времето на работа на кандидатката";

г) част "Медицински изисквания – IV клас", съдържаща т. 1 – 14.6, се отменя.

13. В приложение № 2 съкращенията "CPL (A) (H)", "ATPL (A) (H)", "PPL (A) (H) (SA)" се заличават, а "PL (G) (FB) (MHG)" се заменят с "PL (G) (FB)".

14. В приложение № 3 думите "професионален пилот – CPL (A) (H), IR (A) (H), ATPL (A) (H)", "любител пилот PPL (A) (H), на малко ВС PPL (SA)", "парашутист", "мотоделтапланерист (и разновидности) PL (MHG)" се заличават.

15. СЪЗДАВА СЕ ДОПЪЛНИТЕЛНА РАЗПОРЕДБА:

"ДОПЪЛНИТЕЛНА РАЗПОРЕДБА

§ 1. Тази наредба осигурява мерки на национално ниво за прилагането на Регламент (ЕС) № 805/2011 г. относно определянето на подробни правила за свидетелствата за

правоспособност на ръководителите на полети и за някои свидетелства и сертификати съгласно Регламент № 216/2008 на Европейския парламент и на Съвета."

16. Досегашният § 1 от преходните и заключителните разпоредби става § 1а.

17. Създава се приложение № 5 към чл. 32, ал. 1:

"Приложение № 5

към чл. 32, ал. 1

МЕДИЦИНСКА ДЕКЛАРАЦИЯ

Гражданска въздухоплавателна администрация на Република България

Указания за пилота

1. Медицинска декларация

За да бъде валидна, медицинската декларация трябва да бъде подписана от Вас и от Вашия личен лекар (GP). Това е необходимо да стане преди Вашия първи самостоятелен полет. Срокът на валидност на медицинската Ви декларация е в зависимост от Вашата възраст и е съгласно чл. 7, ал. 3 от наредбата. Минималната възраст, на която можете да подпишете декларацията, е 16 години (която е и минималната възраст за изпълнение на самостоятелен полет).

2. Информация

Необходимо е да предоставите на своя личен лекар (GP) копие от „Указания към личния лекар (GP)“ и пред него да попълните и подпишете приложения въпросник за медицинското Ви състояние и настоящата декларация.

3. Удостоверение за медицинска годност

Подписаната от Вас и от личния Ви лекар декларация за медицинска годност и попълнения от Вас въпросник относно медицинското Ви състояние следва да предадете на лицето, оправомощено по чл. 119е ЗГВ.

Медицинската декларация е валидна за изпълнение на полети само с национално свидетелство за любител пилот – NPPL(M), и е неразделна част от него при изпълнение на полети.

4. Копие от Вашата декларация за медицинска годност

Копие от декларацията си за медицинска годност и от въпросника относно медицинското Ви състояние следва да пазите и в личния си архив.

5. Годност за изпълнение на полети

Решението да летите е Ваша лична отговорност. Заболяване или нараняване, умора, бременност, медицински процедури или хирургическа намеса обикновено означават временна негодност, при която извършването на полети не се разрешава.

Ако имате съмнения относно Вашата годност да летите, не изпълнявайте полети и се консултирайте с Вашия личен лекар. Ваша отговорност е при всяка консултация или медицински преглед да уведомите провеждащия ги лекар, че сте пилот.

Ако който и да е лекар Ви посъветва, че не сте в състояние да пилотирате, Вие не трябва да летите, докато това заключение не се промени.

6. Контактни лещи и очила, приемане на медикаменти

Ако носите контактни лещи или очила, по време на полет трябва винаги да разполагате с резервни очила.

Ако приемате медикаменти, задължително се консултирайте с личния си лекар дали може да летите.

МЕДИЦИНСКА ДЕКЛАРАЦИЯ

Гражданска въздухоплавателна администрация на Република България

Указания към личния лекар (GP)

1. Общи положения	
В Република България се въвежда национално свидетелство за любител пилот на свръхлеки въздухоплавателни средства, каквото трябва да притежават пилотите на малки самолети, моторни парапланери и моторни делтапланери. За упражняване на летателна дейност пилотът следва да притежава и удостоверение за медицинска годност. Съгласно Закона за гражданското въздухоплаване (чл. 37, ал. 4) министърът на транспорта, информационните технологии и съобщенията определя с наредба условията и реда за медицинско освидетелстване на любители пилоти от личния им лекар. Законът и наредбата можете да намерите на официалната интернет страница на Главна дирекция „Гражданска въздухоплавателна администрация“ www.caa.bg .	
2. Какво представлява медицинската декларация на кандидата за пилот на свръхлеко въздухоплавателно средство	
Това е декларация от кандидата, че неговото здравословно състояние му позволява да изпълнява полети със свръхлеки въздухоплавателни средства. За целта деклараторът подписва пред Вас самата декларация и въпросник относно здравословното си състояние. Изискванията към здравословното състояние на пилот на свръхлеко въздухоплавателно средство са такива, каквито са за водач на лек автомобил – категория В.	
3. Защо кандидатът подписва медицинската си декларация пред Вас	
Личният лекар на пилота е най-добре запознат с неговото здравословно състояние и медицинска история и единствено той може да потвърди с подписа си, че правилно е отговорено на въпросите в декларацията и във въпросника.	
4. Нужни ли са Ви специализирани познания по авиационна медицина	
Не, не са Ви нужни, тъй като от Вас не се изисква да вземате решение „годен“ или „негоден“ за летателна работа за кандидата. Вие единствено проверявате дали последният правилно е отговорил на въпросите, касаещи неговата медицинска история и актуално здравословно състояние. Не е и наложително да му извършвате медицински преглед, освен ако не решите да проверите някои специфични здравни параметри. Същите трябва да са в допустимите граници за водач на лек автомобил – категория В.	
5. Срок на валидност на медицинската декларация	
Срокът следва да се изчисли от датата на подписване на декларацията от Вас. Валидността зависи от възрастта на кандидата и се определя от следната таблица:	
От първоначалното подаване до 45 години включително	Еднократно – важи до навършване на 45 години или 5 години, който срок е по-дълъг*
От 45 до 59	5 години
От 60 г. до 64 г.	Еднократно – важи до навършване на 65 години
Над 65 г.	1 година

* *Забележка.* Ако деклараторът е на 41 – 44 години, валидността на медицинската декларация е 5 години.

МЕДИЦИНСКА ДЕКЛАРАЦИЯ

Гражданска въздухоплавателна администрация на Република България

Моля прочетете съпътстващите „Указания за пилота“ и попълнете и подпишете приложения въпросник, касаещ медицинското Ви състояние, пред личния си лекар. Предайте на личния си лекар и приложенияте „Указания към личния лекар (GP)“.

(1) Орган, предлагащ кандидата за издаване на NPPL(M)	(2) Кандидатства за Начален Препотвърждаване/подновяване Пореден	
(3) Име	(4) Презиме	(5) Фамилия
(6) Пол Мъж Жена	(7) Дата на раждане	(8) Място и страна на раждане
(9) Постоянен адрес: Телефонен номер: Мобилен: e-mail:	(10) Пощенски адрес (ако е различен)	(11) Националност
		(12) Професия (основна)
		(13) Работодател
(14) Последна медицинска декларация Дата: Място: GP №:	(15) Притежавано свидетелство NPPL(M): Да Не Номер на свидетелството:	(16) Летателни часове (общо) (17) Летателни часове след последната медицинска декларация
(18) Тип въздухоплавателно средство, на което летите към настоящия момент: свръхлек самолет моторен делтапланер моторен парапланер друго:.....	(19) Имали ли сте някаква злополука или произшествие с въздухоплавателно средство след последната медицинска декларация? Да Не Дата: Място: Подробности:	
(20) Пиете ли алкохол? Да Не Количество на седмица (грама):	(21) Използвате ли някакво лекарство към настоящия момент? Да Не Посочете лекарството, дозата, датата на започване на приема и причината:	(22) Пушите ли? Не, никога Не, дата на отказване: Да, запишете вида и количеството:

МЕДИЦИНСКА ДЕКЛАРАЦИЯ

Гражданска въздухоплавателна администрация на Република България

Обща медицинска история

Имали ли сте някое от изброените по-долу състояния? (Моля отбележете, ако е ДА, пояснете)

	Д	Н		Д	Н		Д	Н		Д	Н
	а	е		а	е		а	е		а	е
	а	е		а	е		а	е		а	е
101 Проблеми с очите/операция на очите			102 Заболяване на носа, гърлото или говорния апарат			103 Малария или друга тропическа болест			104 Заболявания на сърцето		

105 Носене на очила и/или контактни лещи		106 Травма на главата, мозъчно сътресение		107 Положителен HIV тест		108 Високо кръвно налягане		
109 Изменение в рецептата очила/контактни лещи от предишния преглед		110 Чести или остри главоболия		111 Болести, предавани по полов път		112 Високо ниво на холестерол		
113 Сенна хрема, други алергии		114 Замайване или припадания		115 Приемане в болница		116 Епилепсия		
117 Астма, заболяване на белите дробове		118 Загуба на съзнание по някаква причина		119 Други заболявания или увреждания		120 Психиатрични заболявания		
121 Сърдечни или съдови проблеми		122 Неврологични заболявания, инсулт, епилепсия, припадъци, парализа и др.		123 Посещение при практикуващ лекар след последния медицински преглед		124 Диабет		
125 Повишено или понижено кръвно налягане		126 Някакви психологически/психиатрични проблеми		127 Отказана застраховка живот		128 Туберкулоза		
129 Камъни в бъбреците или кръв в урината		130 Зависимост от алкохол/наркотична или друга субстанция		131 Присъдена пенсия или компенсация за увреждане или заболяване		132 Алергии/астма/екзема		
133 Диабет, хормонално разстройство		134 Опит за самоубийство		135 Наследствен и заболявания		136 Проблеми със стомаха, черния дроб или тънките черва		
137 Глухота, заболяване на ушите		138 Кинетоза, изискваща употреба на лекарство		139 Освобождаване от военна служба по медицински причини		140 Глаукома		

141 Анемия/сърповидна клетъчна анемия/други заболявания на кръвта	Само за жени 142 Гинекологични, менструални проблеми	143 Бременна ли сте?	144 Провеждате ли процедури за инвитро?
Подпис на кандидата			

МЕДИЦИНСКА ДЕКЛАРАЦИЯ

Гражданска въздухоплавателна администрация на Република България

Заклучение:	
1. Декларация на пилота	
Име, презиме и фамилия:	
Дата на раждане:	
С настоящата декларация декларирам, че съм запознат с „Указания за пилота“, отпечатани заедно с този формуляр. Декларирам, че правилно съм отговорил/а на всички въпроси относно моето медицинско състояние. Обсъдил/а съм своята медицинска история с моя личен лекар (GP) и не съм скрил/а каквато и да е медицинска информация от него. Смятам, че съм годен да летя като пилот на свръхлеко въздухоплавателно средство.	
Подпис: ..... Дата:	
2. Потвърждение от личния лекар	
Аз съм личният лекар на посочения по-горе декларатор и съм запознат с неговата медицинска история. Запознат съм с „Указания към личния лекар (GP)“, отпечатани заедно с този формуляр.	
Запознат съм с медицинските изисквания за водач на лек автомобил (категория В) и медицинското състояние на декларатора отговаря на тези изисквания.	
Специални ограничения:	
Подпис на лекаря: ..... Дата:	
Име и фамилия: ..... Рег. номер:	
Адрес на практиката:	
Печат	
Срок на валидност на декларацията: ..... (ден/месец/година)	
Тази декларация следва да бъде подновена не по-късно от датата, посочена по-горе.	
Валидността зависи от възрастта на кандидата и се определя от следната таблица:	
От първоначалното подаване до 45 години включително	Еднократно – важи до навършване на 45 години или 5 години, който срок е по-дълъг*
От 45 г. до 59 г.	5 години
От 60 г. до 64 г.	Еднократно – важи до навършване на 65 години
Над 65 г.	1 година
* Забележка. Ако деклараторът е на 41 – 44 години, валидността на медицинската декларация е 5 години.	

18. Създава се приложение № 6 към чл. 35:

"Приложение № 6

към чл. 35

УДОСТОВЕРЕНИЕ за здравословното състояние на любител пилот на СлВС	
..... (трите имена по лична карта) ЕГН ....., за управление на СлВС ....., л. к. № ....., издадена на: ..... от....., адрес:	
Общопрактикуващ лекар:..... (трите имена) УИН: ..... подпис, печат	
Анамнестични данни:	
Регистрирани заболявания:	
Данни от клиничен преглед на:	
а) ОЧИ Острота на зрението Цветоусещане	
ЛО ..... ДО	
Лекар: ..... УИН:	
(трите имена)	
Дата ..... подпис, печат	
б) УШИ, НОС, ГЪРЛО Слух: Разговорна реч Шепотна реч	
ЛУ ..... ЛУ ..... ДУ ..... ДУ	
Лекар: ..... УИН:	
(трите имена)	
Дата ..... подпис, печат	
в) ВЪТРЕШЕН СТАТУС	
Лекар: ..... УИН:	
(трите имена)	
Дата ..... подпис, печат	
г) НЕВРОЛОГИЧЕН СТАТУС	
Лекар: ..... УИН:	
(трите имена)	
Дата ..... подпис, печат	
д) ХИРУРГИЧЕН СТАТУС	
Лекар: ..... УИН:	
(трите имена)	
Дата ..... подпис, печат	
е)	
Лекар: ..... УИН:	
(трите имена)	
Дата ..... подпис, печат	

ж) ..... Лекар: ..... УИН: ..... <i>(трите имена)</i> Дата ..... подпис, печат .....
з) ..... Лекар: ..... УИН: ..... <i>(трите имена)</i> Дата ..... подпис, печат .....
Лекар: ..... УИН: ..... <i>(трите имена)</i> Дата ..... подпис, печат .....

"

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

към Наредбата за изменение и допълнение на Наредба № Н-1 от 9.01.2014 г. за регистрация, първоначално определяне, поддържане на летателната годност, експлоатация на свръхлеки въздухоплавателни средства, обучение и издаване на свидетелства за правоспособност на пилотите и контрола върху тях
(ДВ, бр. 100 от 2021 г.)

.....
 § 22. Организации за техническо обслужване, одобрени по реда на част М, подчаст F на Регламент (ЕС) № 1321/2014 на Комисията от 26 ноември 2014 г. относно поддържането на летателната годност на въздухоплавателните средства и авиационните продукти, части и устройства и относно одобряването на организациите и персонала, изпълняващи тези задачи, могат да извършват техническо обслужване на СЛВС до 24.03.2022 г.